

жовтень • 2014

№10 (169)

УКРАЇНИ

ВІСЬКО

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

Кіборги

Донецький аеропорт, який героїчно обороняють наші військові, став українським «Сталінградом». Лише люди із залізною волею та високим патріотизмом здатні на такий подвиг.

Міністр оборони України генерал-полковник Степан ПОЛТОРАК:

«У першу чергу нам потрібно навчитися говорити правду. Правду про наш стан та про події, які відбуваються. Від цього залежатиме прийняття правильних рішень. Усі, хто працює в Міністерстві оборони та Генеральному штабі, мають розуміти, що від того, яке рішення ми приймемо, наскільки воно обґрунтоване та своєчасне, залежить життя наших солдатів, офіцерів і генералів на фронті. Від того залежить виконання бойових завдань.

Ліквідація бюрократичних перепон, які заважають швидкому впровадженню новітньої зброї, техніки та зразків тилового забезпечення, — це вимога Президента України і очікування тисяч військовослужбовців, які виконують бойові завдання на Сході країни. Тому в оборонному відомстві здійснюються практичні кроки для вирішення існуючих проблем».

Зміст

ДЕНЬ ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ

Новий час – нові герої!..... 2

АКТУАЛЬНО

Крайня українська хата 4

БІЙЦІ МЕДИЧНОГО ФРОНТУ

Вони наказують жити! 6

НА МІННИХ ПОЛЯХ АТО

Ларс – чотириногий офіцер..... 8

НАРОДНИЙ ТИЛ

Берці для синів 10

ПЕРЕОЗБРОЄННЯ АРМІЇ

Своє маємо,
про нього й мусимо дбати..... 12

ВІТЧИЗНЯНИЙ ОПК

Потенціал є... 16

ІСТОРИЧНА ПРАВДА

«Донбас був,
є та буде Україною!»..... 20

ІДЕОЛОГІЯ ЗАГАРБНИКІВ

«Русский мир»
з кривавим підтекстом 24

ТВОРЧИСТЬ

Піхота демократії..... 30

ВОРОГА НА КПИНИ

Карикатуристи
воюють пензлем 34

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

В Греції є все 35

НОВИЙ ГЕНСЕК НАТО

Пріоритети Альянсу залишаються
незмінними 40

З ПЕРШИХ ВУСТ

Жоден поранений часник АТО
не буде обділений увагою..... 42

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

Слідами загиблих воїнів 46

ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

«Війну ми програли
ще в Україні...» 48

БЛАГОЧЕСТИВИЙ ВОЇН 52

ДУХОВНІСТЬ

Тільки любов здатна
на перемогу!..... 54

ДОПОМОГА

Батальйони
потребують капеланів 56

НАРОДНА ФІЛАРМОНІЯ

Командир батальйону «Маруся» .. 60

6

ВОНИ
НАКАЗУЮТЬ
ЖИТИ!

48

«ВІЙНУ МИ
ПРОГРАЛИ
ЩЕ В УКРАЇНІ...»

60

КОМАНДИР
БАТАЛЬЙОНУ
«МАРУСЯ»

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник: Міністерство оборони України
Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;
Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014
Підписано до друку: 30.10.2014 р.
Наклад: 2100
Віддруковано ТОВ «Інтер Прінт 1»

Передплатний індекс:
74101
Передплату можна
оформити в усіх
поштових відділеннях
зв'язку
Свідцтво про
державну реєстрацію:
КВ № 827 від
12.07.1994 р.
Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО.

Заступник головного редактора:
Андрій МИРОНЧУК.
Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ.
Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО, Руслан ТКАЧУК,
Володимир КОСЕНКО,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО.
Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ, Юрій КУЗНЕЦОВ.
Кореспонденти: Валерія СОКОЛІК,
Дар'я ЧІГАРЕВА, Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ.

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформагентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливі лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

НОВИЙ ЧАС – НО

Майже чверть століття минуло відтоді, як розвалилася радянська імперія. Утім деякі пропагандистські виверти, породжені нею, досі залишаються у свідомості багатьох наших співгромадян. Це і досі незрозумілі традиції, і всілякі штучні свята тощо. Понад усе за уламки „совкових” атавізмів чіпляються деякі владні чиновники й ідеологи. Але радше не через вузький власний кругозір, а тому, що запропонувати суспільству щось справді народне вони не можуть або, що ще гірше, не вважають за потрібне.

Загадка від ідеологів

Тим часом життя не стоїть на місці. Нині ми є свідками того, як в Україні відбуваються воістину історичні події, народжуються нові герої, даючи поштовх для переоцінки сумнівних „совкових” традицій.

Однією з таких до останнього часу було помпезне святкування 23 лютого – колишнього Дня Радянської Армії та Військово-Морського флоту, а донедавна – Дня захисника Вітчизни. За легендою комуністичних пропагандистів, цього дня 1918 року частини Червоної армії дали рішучу відсіч кайзерівським військам під Псковом і Нарвою. Та чи була щирою з народом радянська влада, нав'язавши йому саме цю дату?

Після розпаду Радянського Союзу історики почали ретельно досліджувати, що ж саме відбулося у другій половині лютого 1918-го. Адже в тогочасній більшовицькій пресі жодних згадок про розгром німців, який нібито відбувся в той період, не було. Що ж сталося насправді? У

розмаїтті версій розібратися досить непросто.

Офіційні газетні повідомлення післяреволюційних років свідчать, що 23 лютого 1918 року Рада народних комісарів ухвалила декрет про організацію Червоної армії. Утім є відомості, що документ насправді датований ще 15 січня.

Через десять років (у 1928-му) радянська влада озвучила версію, що 23 лютого організувалися перші загони Червоної армії. Ще через десятиліття в короткому курсі історії ВКП(б) з'явилася нова варіація, якою «годували» суспільство протягом усіх радянських років. Нібито 23 лютого 1918 року «під Нарвою і Псковом німецькі окупанти отримали рішучу відсіч».

Під час „хрущовської відлиги” історію знову переписували, та про подвиги під Нарвою в ній уже чомусь не йшлося. Однак залишилися згадки про Псков. Там, мовляв, Червона армія «чинила потужний опір більш численним силам супротивника й завдала їм серйозної поразки».

Простий радянський народ, який звик жити за вказівками мудрого партійного керівництва, мало цікавився подробицями того, що саме і де відбулося. Був би, як кажуть, прихід відсвяткувати. Насправді ж, історія з 23 лютим зовсім інакша, аніж її подавали радянські ідеологи.

Свято, якого не було

Тривав четвертий рік Першої світової війни. Росія була ослаблена і нею, і революційними переворотами. Переговори про мир, що велися протягом кількох місяців між росіянами й німцями і безуспішно закінчилися 10 лютого 1918 року в Бресті, надії на врегулювання конфлікту не дали. Тож уже за тиждень Німеччина розпочала наступ по всій лінії фронту (якщо його можна було так назвати). Просуваючись на поїздах, кайзерівські війська практично не зустрічали опору. Діяли невеликими загонами по 100-200 бійців. Спочатку захопили Двінськ, пізніше Мінськ, Полоцьк, Псков, Тарту й Таллін.

Наступ був досить стрімким. Тож

ВІ ГЕРОЇ

19 лютого Рада народних комісарів вирішила у телефонному режимі повідомити німецьку сторону про згоду на будь-які її умови. Кілька днів німці не відповідали, чекаючи на офіційний документ і успішно продовжуючи завоювання. Тому радянська влада вирішила розпочати створення хоч якихось сил захисту. У Петрограді, наприклад, як заклик йти до війська включали гудки на заводах. За різними даними, за кілька днів до армії вдалося набрати близько 100 тисяч осіб. Поспіхом зібрані робітничі загони – фактично ополчення – відправили закривати безрозмірні діри на Західному фронті.

Як не дивно, але саме 23 лютого о 10-30 ранку Німеччина передала в Петроград свої умови мирного врегулювання. Згідно з ними не пізніше ніж через 48 годин Петроград мав визнати незалежність Литви, Латвії, Естонії, Фінляндії й України, вивівши звідти війська та підписавши мирну угоду. Крім того, німці вимагали розпустити армію, роззброїти флот у Балтійському, Чорному морях і в Північному Льодовитому океані, передати Туреччині Анатолійські провінції, визнати невідгінний для Росії російсько-німецький торговельний договір 1904 року тощо. Того ж дня німецькі вимоги розглянули на засіданні ЦК РСДРП(б) і ЦК Партії лівих соціалістів-революціонерів. О третій годині ранку 24 лютого, провівши поіменне голосування, більшість членів Всеросійського центрального виконавчого комітету погодилися на німецькі мирні умови. Як не дивно, але виходить, що саме факт визнання власної капітуляції святкували протягом багатьох десятиків років у Радянському Союзі. Очевидно, аби приховати ганьбу, цей день перетворили на свято.

Не менш цікавий епізод з естонською Нарвою. Його, як уже йшлося вище, з історії про народження Радянської армії взагалі прибрали. Що ж відбувалося насправді? Загроза наступу на Петроград змусила радянське керівництво відправити на захист тодішньої столиці

найкращих військовослужбовців. На той час це були моряки Балтійського флоту, які напередодні добре себе «зарекомендували», розганяючи й розстрілюючи мирну демонстрацію в день відкриття Установчих зборів у Петрограді. Зустрічати противника балтійців повів особисто нарком морських справ Павло Дибенко.

Скориставшись безладом у столиці, моряки напередодні походу добряче «погуляли». Конфіскували певну кількість алкоголю та 1 березня увірвалися в Нарву. Кілька днів тероризували місцеве населення та займалися мародерством. А коли дізналися про наближення німецьких військ, поспіхом залишили місто. 4 березня німці увійшли в нього без бою.

Радянській інерції – стоп!

Описані вище історичні події мали неабиякий вплив і на Україну. Тодішня наша політична еліта умовно розділилася на два табори: прихильників незалежності та проросійських більшовиків. На жаль, українізовані частини регулярної армії розпустили. Перешкоджали розвиватися й вільному козацтву. Як результат – спочатку Україна залежала від Німеччини, а після підписання капітуляції Радянської Росії повною мірою відчула на собі ненависть більшовиків, які протягом багатьох років організовували масові розстріли й експропріації в нашій державі.

Чому так сталося – нехай досліджують історики. Нам же нині вкрай потрібно робити висновки. Адже вийшло так, що наш народ, який понад сім сторіч населяв землі древньої Русі, охороняв південні рубежі слов'янського світу, сіяв хліб, торгував, здійснював військові походи, постійно потрапляв під вплив більш сильних сусідів – Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Молдавського князівства й Угорського

королівства, Російської й Австро-Угорської імперій. Якщо розібратися, то взагалі українців можна назвати унікальною нацією. Адже, попри військові конфлікти, ми таки змогли сформувати народ з унікальною культурою, мовою й етнічною самосвідомістю.

З набуттям Україною 1991 року незалежності про День Радянської армії в нашій державі почали поступово забувати. На зміну цьому святу прийшов День Збройних Сил. Але попередні історичні помилки нічого не навчили вітчизняний політикум. У 1999 році Указом Президента України свято було відновлене. Цікаво, що Державна дума Росії реабілітувала його п'ятьма роками раніше – у 1995-му. Як бачимо, тогочасні державні дії чітко з певних причин не змогли скинути з себе ідеологічні кайдани, тож Україна слідом за Росією зберегла не тільки дату, а й моральне підґрунтя свята, назвавши його «Днем захисника Вітчизни».

Напевне саме цей факт, а також його бездумне відзначання призвели до того, що і попереднє, і нинішнє керівництво Російської Федерації було переконане: в Україні немає власної армії. Адже фактично ми святкували незрозумілий міф.

Дякувати Богу, у багатому на подвиги літописі українського війська безліч битв і дат, гідних до приурочення. Одне з них - Покрова Пресвятої Богородиці та древнє козацьке свято - згідно з Указом Президента України нещодавно стало ще й Днем захисника України. І це не випадково. Хай там як, але традиції своїх пращурів наш народ шанував завжди. Їх не знищила ні радянська пропаганда, ні виверти тогочасних істориків. Тож сподіватимемося, що нове свято приживеться в серцях наших співвітчизників.

Сергій БАСАРАБ

фото Володимира КОСЕНКА

КРАЙНЯ УКРАЇНСЬКА ХАТА

Сенс прислів'я «моя хата з краю» — спотворений ще за радянських часів. Адже цей вислів означає зовсім не намагання відсторонитися від загальної справи, не боягузтво, не панікерство. А навпаки — саме крайня хата першою зустрічала ворога, бо він, як відомо, не з центру нападав на село, а з його краю. І зараз в Україні горить крайня хата — донбаська. І від її полум'я не сховатися ні в чернігівських лісах, ні в карпатських горах. Тільки разом ми можемо загасити вогонь, принесений лихим сусідом.

— Чому наші чоловіки мають воювати на Донбасі?

— А я свого закрию в погребі і на війну не пущу!

— А в мого немає зброї!

— А в мого — здоров'я!

— А мій — взагалі хворий!

— А мій — ще хворіший! — зовсім нещодавно перекрикували одна одну жінки з Івано-Франківщини, блокуючи трасу і намагаючись захистити своїх чоловіків від призову в армію, мовляв, нехай воюють інші хлопці. Логіка все та ж: як прийде Путін у наше село — тоді будемо воювати, а на Донбасі нехай донбасці воюють.

А в той час миколаївські десантники, яких залишилося менше, ніж гуцулів на традиційному весіллі, обливаючись потом і кров'ю, заявили: «Стояти будемо до останнього, але своїх позицій не залишимо!»

То де ж межа патріотизму? Одні патріоти, сидючи вдома і смакуючи борщем з пампушками, любитимуть Батьківщину і далі, навіть коли вона звужиться до розмірів берегової лінії вздовж Дніпра. А інші вгризатимуться в холодну степову землю під нескінченними обстрілами «Градів», заварювати вишневі гілки з голодухи і ділити одну чашку окропу на трьох у перші осінні заморозки, та жодного клатка української землі ворогові не віддадуть!

Підливатимуть оливи у вогонь роздору і результати голосування, коли, скажімо, у Маріуполі більше 50 % виборців проголосували за «Опозиційний блок», за нього ж віддали голоси і в Слов'янську. Уже інтернет-стрічки переповнені обуренням: «Нащо їх захищати! Вони такі-сякі!..»

Та не все так однозначно. Донбас і Крим, та й, власне, весь Південь і Схід України через бездіяльність, непатріотизм українських можновладців усі 23 роки незалежності не були в єдиному українському інформаційному просторі. Вони жили під впливом російських новин, російських політиків, журналістів, акторів, митців, підживлених ностальгією за радянським часом. Скажімо, у Криму всі роки була одна українська радіостанція — «Бриз», дві українські газети — «Флот України» та «Кримська світлиця». Для порівняння: гетьман Павло Скоропадський лише за 8 місяців своєї влади відкрив у Криму, який тоді формально не належав до Української Народної республіки, три українські газети!

Візьмемо теперішній Донбас. Заступник голови чернігівської «Просвіти» імені Т.Шевченка Олександр Шевченко, який воював у зоні АТО кулеметником 41-го батальйону територіальної оборони, безуспішно намагався купити у визволеному Артемівську (Донецька область) хоч якусь українську газету. Кіоскерка йому відповіла: «Київських газет не палучаєм!» Виявляється, доставка преси здійснюється з Донецька, а

вся наша влада не додумається переорієнтувати державне підприємство «Укрпошта» на доставку преси з Харкова чи Дніпропетровська. То вас ще і досі дивують результати голосування в Артемівську?

Справжні патріоти готові боронити Україну та перемогти сильнішого і зухвалишого агресора

Чи у Попасній (Луганська область), де місцеві люди правдиві новини отримували лише з радіоприймачів (у кого вони були), бо російське телебачення як брехало, так і бреше до сьогодні. А ми, наївні та прості, свято впевнені, що рішення Національної ради з питань телебачення і радіомовлення про заборону трансляції російських одіозних телеканалів втілені в життя.

Тож як мають голосувати тамтешні жителі, якщо вони жили, живуть і ще можуть довго жити в полоні брехні і російських міфів?!

...Пропаганда «захищати свою область» — ворожа, неукраїнська. Це один із проявів московської пропаганди, яку тонко проводять навіть у Львові деякі телеведучі місцевих каналів. І в Галичині мудрі люди знають: доля України вирішується на Великій Україні, як вони називають центральну Україну. Тож і закликати до перекриття доріг з метою не допустити мобілізації своїх рідних — чоловіків, братів, синів — на фронт російсько-української війни слід розглядати як диверсію. Однозначно.

Василь ЧЕПУРНИЙ

ВОНИ НАКАЗУЮТЬ ЖИТИ!

Машина мчала на шаленій швидкості, підстрибуючи на вибоїнах розбитої війною дороги. «Мабуть, трьохсотого повезли!» — подумав боєць, проводжаючи поглядом „швидку”, що вихором пронеслася повз його блокпост і миттєво перетворилася на крапку: «Тримайся, брате!»

Ав салоні автівки щосили боролися за життя. «Дивись на мене, сину! Чуєш? Не заплющуй очі! Я наказую тобі жити!» — кричав тяжкопораненому солдату лікар поважного віку. У цій кареті „швидкої” ніхто не знав, як звуть воїна, знали лише, що куля пробила хребет, тож його життя висить на волоссі. Медсестра Тетяна хутко виконувала накази старшого, та руки тремтіли, емоції брали гору, коли дивилася на такого ж молодого, як і вона, бійця. Раптом їй здалося, що пішов дощ та такий, що застилав їй очі. У свідомості пронеслося: «А звідки дощ у салоні машини? Невже дах протікає?» За мить дівчина зрозуміла, що злива — то її слюзи.

«Тетяно, Тетяно! — гримнув на неї лікар. — Я слухав метеопрогноз на сьогодні — дощу не передавали. Обіцяли сонце! Чуєш? Сонце! І наш боєць буде жити! І ми його смерті не віддамо, хіба що тобі, Тетянко». І від тих слів стало усім світліше, і вперше посміхнувся поранений...

Він виживе. Обов'язково виживе. І це буде ще один врятований ними — ангелами війни. Чому ангелами? Вони бачать життя з іншої сторони, іноді буквально вириваючи його з лап смерті. Працюють там, де єдина влада — влада снайпера, автомата і міни. Але, повисивши на плече сумку з медикаментами, сміливо рушають на допомогу.

Вирушили у дорогу і ми. Наша мета — 59-й військовий мобільний госпіталь. Ось уже кілька місяців несуть свою почесну вахту в зоні АТО представники медичної бригади з Вінниці. Начальник госпіталю — підполковник медслужби Юрій Подулян — привітно зустрічає нас і пропонує оглянути своє прифронтове господарство.

Господарство — це спрощено, а в дійсності — важлива установа, де творять дива наші медики. Більшість з них — люди військові, а погони під білими халатами додають їм ще більше відповідальності у роботі. Ще навесні жоден з них навіть не здогадувався, що невдовзі доведеться застосовувати свій досвід не в мирних, а в бойових умовах. Чимало представників

медперсоналу госпіталю — мобілізовані військовозобов'язані, які донедавна працювали в районних, міських лікарнях. Їхня зброя — не автомат або пістолет, їхня зброя — медичний досвід, знання та руки.

Люди й обличчя... Втомлені, сумні від страхіть війни, від пережитого, від годин і діб, проведених біля операційного столу. Вони — теж герої, які борються за кожне людське життя, за майбутнє наших дітей. Ми розмовляли з ними та бачили їх у ділі. Бачили хірурга-травматолога капітана медслужби Юрія Білієнка, коли той оперував пораненого вісімнадцятирічного хлопчину. У зоні АТО він перебуває 45 діб, а до цього часу працював у Вінницькій обласній дитячій лікарні.

— Якщо після цієї війни в медичних установах нашої країни не організують кафедри військово-польової хірургії, це буде великою помилкою, — упевнений Юрій. — У ході антитерористичної операції ми набули чималий досвід у цій галузі. Ми маємо завжди бути готові до таких надзвичайних подій.

Зараз, в умовах відносного перемир'я, роботи в хірурга-травматолога, на щастя, поменшало. А ще в серпні йому доводилося проводити біля операційного столу безперервно 24 години. Уявіть собі! Він ледь встигав переодягати халат — і далі в операційну...

Юрій Білієнко демонстрував знімки та розповідав про характер поранень. Говорив, що вони дуже відрізняються від тих, які військові отримували в попередніх війнах. Передусім — тяжкістю, адже нині вогонь по наших воїнах ведуть з більш потужного озброєння.

Лікар-стоматолог Володимир Орловський раніше не оперував, а в зоні АТО довелося освоїти ці премудрості. Як і його колега Юрій Білієнко, він теж мобілізований. Раніше працював на кафедрі стоматології Вінницького національного медичного університету. А тепер — тут, на Донбасі, де нині потрібний більше, ніж у цивільному житті.

— Багато хлопців потребують стоматологічної допомоги. Лікуємо. А ще поранення, щелепно-лицьова

хірургія... Її роль у рятуванні життя й здоров'я наших військових дуже велика. Серце можна захистити бронезилетом, голову – шоломом, а обличчя? Я раніше ніколи не був хірургом. Можна твердо сказати: став ним саме на Донбасі. Хоча в цивільному житті у вільний час хірургічну справу вивчав як хобі, – розповідає Володимир. – Невдовзі до мобільного госпіталю мають доставити сучасне стоматологічне обладнання, тож працюватиметься комфортніше, а бійці отримають більш якісну допомогу.

У супроводі начальника 59-го мобільного госпіталю ми побували у трьох відділеннях установи: у сортувально-евакуаційному, хірургічному й анестезіології, реанімації та інтенсивної терапії. Там ми познайомилися із цікавими людьми – підполковником медслужби Павлом Горчуком, старшим лейтенантом медслужби Олегом Салюком, лейтенантом медслужби Сергієм Конюхом, медсестрами Оленою Мороз і Антоніною Рябоконею, санітаром Юрієм Тисячуком тощо.

Цікаво, що Юрія Тисячука в цивільному житті чекають дружина та двоє дітей, які нині мешкають у Сполучених Штатах Америки. Вони там, де мир, а він тут, де війна... Та чоловік, як і його колеги, добре розуміє важливість свого перебування в зоні АТО, адже місія медиків – рятувати життя.

Цього дня ми поспілкувалися також з хворими та пораненими солдатами. Тоді на лікуванні їх перебувало понад десять, а раніше – значно більше.

– Я захищаю нашу Україну. Це моя Батьківщина, я нікому не дозволю її знищити. Навіть ціною власного життя! Та лікарі наші не дадуть померти, бо вони – найкращі у світі! – ось так на емоціях говорить про своїх рятівників поранений боець Роман Ушаков із Запоріжжя.

Свого побратима підтримують командир відділення молодший сержант Роман з Харківщини та солдат Іван з Луганщини. Вони, звісно, очікують якнайшвидшого одужання та повернення до своїх військових побратимів, аби й надалі захищати Батьківщину.

Невід'ємною складовою 59-го мобільного госпіталю є пересувна похідна церква, де служить Богові капелан отець Роман. Годі й казати: те, що робить ця людина, відіграє неабияку роль. Вечорами бійці, попри моральне та фізичне виснаження, поспішають до отця Романа, аби висповідатися, поставити свічку за здоров'я рідних, близьких і за упокій загиблих бойових товаришів.

– Словом Божим я намагаюся духовно підтримати тих, хто цього потребує, – говорить отець Роман. – Люди приходять до мене, читають молитви, адже тут це дуже потрібно. Війна змінює людину. Приміром, якщо вдома хлопці не носили хрестики та не мали при собі іконки, то тут усе інакше. Переживши обстріли з «Градів» та «Ураганів», закриваючи очі загиблим побратимам, вони крізь темряву війни побачили світло, Боже світло, набули віру. Тож нехай наших праведних воїнів, які захищають свою Вітчизну, береже Господь.

З місця розташування госпіталю ми знову поверталися крізь численні блокпости. За вікном – Донбас, який доводиться захищати вкрай високою ціною. Та це наша Україна – єдина та неподільна. І в нас вистачить сил і духу, аби протистояти будь-якому агресору. Навіть тому, який діє жорстоко, підступно, зі спини. Та дарма! Ми вистоїмо! Адже в нас є такі бійці і такі лікарі, які врятовують життя цілій Україні!

Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

ЛАРС – ЧОТИРИНОГИ

Покидаючи українські землі на Сході держави, терористи мінують дороги, житлові будинки, школи, дитячі садки, ігрові майданчики... Аби відвести небезпеку, на допомогу мирному населенню звільнених міст приходять військові інженери Збройних Сил України та їхні надійні помічники – собаки-сапери.

Восьмирічна німецька вівчарка Ларс у Збройних Силах – з народження. Службу в силових структурах пес успадкував від батьків – його мама служила в підрозділах МВС, а батько – у Держприкордонслужбі.

Самого Ларса військові Центру розмінування ЗСУ шанобливо називають «колегою». І не даремно: в активі «чотириноного офіцера» безліч бойових виходів і знешкоджених вибухових предметів. Кінолог і бойовий друг Ларса –

прапорщик Станіслав – згадує, що на свій «перший дзвоник» песик прийшов у шість місяців. Змалку Ларс був дуже здібним учнем, схоплював усе на льоту (і в повному, і в переносному значенні). Його кмітливість була помічена, тож коли Ларсу виповнився рік, йому «запропонували» службу в Центрі розмінування. Той з вилянням хвоста (що у перекладі із собачої – «з радістю») пристав на пропозицію.

Ларсу дуже швидко довірили пошук мін. Після служби в Косові пес підвищив свою кваліфікацію і тепер шукає будь-які вибухонебезпечні речовини.

За статутом собаки кшталт Ларса не можуть жити в кінологів удома, але Станіслав обіцяє, що забере пса до себе, коли «колега» піде на заслужений відпочинок.

– Ларс – мій вірний друг, тож я його ні в якому разі не покину, – запевняє Станіслав. – Нині він живе в обладнаному вольєрі. На бойові операції їздить у спеціальному контейнері для перевезень. На пошук мін він іде першим, а я крокую за ним. Коли Ларс виявляє небезпечну знахідку, він знає, що гавкати не можна. Тож сідає на певну відстань від неї і так подає знак: «Міна виявлена, тепер робота за вами». Якщо ж для сидіння просто немає місця, то кошлатий розумник повертає голову, дивиться на мене і виляє хвостом, ніби говорячи: «Якщо не дурний – зрозумієш!»

Сьогодні прапорщик і його бойовий товариш виконують завдання АТО, шукаючи вибухонебезпечні речовини на звільнених територіях.

І ОФІЦЕР

– Під час АТО Ларс врятував членів нашої групи життя. І це не було завдання з пошуку вибухівки. Ми просто їхали в машині. Під час руху пес раптово просигналізував про небезпеку. Як виявилось, на нашому шляху була міна спрямованої дії. Якби не досвідчений „сапер” Ларс, ми б з товаришами підірвалися, – з гордістю за свого «побратима» розповідає Станіслав.

Пес-герой забезпечується Міноборони і харчується звичайною солдатською їжею – кашами та консервами. Ще в нього є сухий корм, а після успішних операцій його балують ковбасою. Ларсик любить сирокочену.

Терористи на Сході України відомі не тільки своєю жорстокістю, але й підлістю. Аби ускладнити життя мирних людей на вивільнених територіях, вони підривають мости, залізничні колії, знищують підприємства господарського та харчового спрямування. Та і на цьому не зупиняються. Злодії почали виготовляти так звані міни-пастки: у звичайні ручку, телефон або інший предмет вони закладають вибухівку. Людина, яка взяла його до рук, у кращому випадку залишається калікою.

– За весь час нашого перебування в АТО ми знешкодили кілька сотень таких сюрпризів, – повідомляє один з офіцерів інженерних військ.

– Ми закликаємо людей не брати до рук невідомі речі. Крім того, якщо ви побачили десь «нічийну» сумку чи дипломат або невідомий автомобіль, який тривалий час стоїть біля вашого будинку, відразу телефонуйте до служби ДСНС. Адже так ви врятуєте життя і собі, і людям, які знаходяться поруч з вами.

Збройні терористичні угруповання, які діють на Сході країни, продовжують використовувати недозволені міжнародним законодавством вибухові пристрої, що суперечить Конвенції про заборону протипіхотних мін (Оттава, 1997 рік). При цьому злочинці мінують об'єкти абсолютно не зважаючи на те, що ймовірними жертвами можуть стати цивільні люди або навіть діти.

Під час зачистки звільнених від бойовиків населених пунктів сапери Збройних Сил України виявили та знешкодили так звану «інтелектуальну» протипіхотну міну, яку лише минулого року було прийнято на озброєння російської армії. Варто зазначити, що після падіння капсули та переведення в бойовий стан вона відстрілює в різні боки тонкі жовтуватого кольору нитки, створюючи щось на кшталт павутиння. Пристрій має надчутливі сейсмічні датчики, що реагують на рух і здатні спричинити вибух у разі знаходження в зоні ураження певної кількості людей.

За словами бійців інженерних підрозділів ЗС України, даний тип мін після встановлення розмінуванню не підлягає. Вибуховий пристрій можливо знешкодити лише мето-

дом підриву на місці виявлення.

За час проведення АТО неконтрольовані терористичні збройні формування зруйнували 55 мостів. Із них 16 – залізничні, 36 – шляхопроводи й автомобільні мости та 3 – пішохідні.

Військовослужбовці інженерних підрозділів сил АТО вже відновили рух на майже десяти із них. Поблизу окремих мостів на найважливіших транспортних гілках, які зазнали значних руйнувань, навели понтонні переправи через водні перешкоди. При цьому керівництво силами АТО не ставить за мету відновлення руху через усі зруйновані бойовиками мости, а лише на тих, де немає ймовірності їхнього використання терористами для здійснення маневрів у злочинних цілях.

Крок за кроком, метр за метром військові очищують землю Донбасу не лише від бойовиків, а й від наслідків їхньої діяльності. За словами командира Центру розмінування Збройних Сил України полковника Володимира Родікова, групами розмінування, які задіяні в зоні проведення АТО, виявлено та знешкоджено понад 8 400 вибухонебезпечних предметів, перевірено й очищено майже 1 000 км доріг, розміновано близько 100 об'єктів інфраструктури.

За свою небезпечну працю воїни нічого не вимагають. Але щиро радіють, коли їм усміхаються місцеві дівчата, обіймають матері дітей – вихованців щойно розмінованого дитячого садка, тиснуть руки чоловіки. І це найкраща для них нагорода. Навіть Ларс радіє доброму слову.

Олександр БІРЧЕНКО

БЕРЦІ ДЛЯ

Сьогодні боротьба за незалежність і суверенність держави неабияк об'єднала армію з народом. Люди різних професій і статків підтримують українське військо, аби наші воїни дали гідну відсіч російському агресору і сепаратистам. Відомі випадки, коли пересічні українці продавали квартири, автомобілі, віддавали всі свої заощадження, аби придбати необхідні речі для своїх захисників. Деякі бізнесмени-патріоти навіть перепрофілюють свої приватні підприємства задля потреб українських бійців. Щодня з'являються нові факти всенародної

підтримки армії, жертвності та відданості справжніх патріотів. Заслугує на увагу й історія чоботаря з Кривого Рогу Вадима Пузиновського. — Вадим — людина з великої літери, — переконана директорка Центру творчості інвалідів ГО «Разом» Світлана Комарова. — Його доля може бути прикладом цілеспрямованості та наполегливості у реабілітації для поранених учасників Антитерористичної операції.

Колись у розквіті літ з ним сталося лихо, якого він не побажає нікому. Лікарі й зараз не знають, що спричинило хворобу. Діагноз — розсіяний склероз — для 36-літнього чоловіка прозвучав як вирок, адже ліків від недуги не існує й тепер. Повне порушення координації рухів не дозволяло навіть пересуватись самостійно. Чоловік був у розпачі.

— То був час пригніченості та відчаю, — згадує Вадим. — Непокоїли думки, як жити далі, чим заробляти на життя й утримання родини? Адже трьох дітей потрібно годувати та вчити...

Та жага до повноцінного життя підтримувала і допомагала долати недугу. А ще, як стверджує чоботар, рідні, друзі і Бог зробили неможливе: він повернувся до улюбленої справи свого життя — шевства. Вадим пригадує, яким нелегким був шлях до невеликого цеху із виготовлення взуття, де сьогодні він працює разом зі своєю командою.

Неймовірної сили волі чоловік сам розпочав влас-

ну реабілітацію та соціалізацію, пошук себе як особистості у суспільстві. Тоді він і дізнався, що на одному із заводів потрібен чоботар. Зустрівся з адміністратором, познайомився з головою профкому — Лідією Михайлівною. Вона й посприяла працевлаштуванню Вадима. Почав працювати, відчув потрібність людям, тож з'явилась упевненість у собі та в завтрашньому дні. Але перебої з роботою на заводі наприкінці першого десятиліття нового століття змусили орендувати, як тепер кажуть, МАФ (кіоск) і розпочати лагодити взуття. Скільки пар відремонтував особисто, уже й не пригадає, але серед колег і жителів району зажив собі авторитет майстра.

Протягом 20 років чоботарства неодноразово траплялись замовлення на виготовлення

І СИНІВ

взуття. Але майстер не наважувався. Водночас стикався із неоконкретними «витворами», у яких навіть колодки не відповідали підшві. Тому поступово визрівало бажання розширити спектр послуг і виготовляти взуття власноруч.

Друзі допомогли придбати старенькі верстати. У нагоді стали здобуті до хвороби освіта та досвід слюсаря-інструментальника і токаря. Спочатку спробував перемодельовання, зміну фасону, а потім вперше пошив на замовлення.

— Я чудово розумію, що таке дискомфорт у взутті, — розповідає Вадим. — Коли пошили першу пару, найбільше цікавило, як людина відчуває взуття на нозі. Пізніше розширили модельний ряд. І в міській організації інвалідів-підприємців зробили виставку. Продукція сподобалась споживачам.

Так про них дізнались криворіжці.

Війну на Сході рідної держави чоловік, як і кожен українець, сприйняв близько до серця. Додавало болю й те, що за станом здоров'я неспроможний боронити рідну землю зі зброєю в руках. Та сидіти склавши руки і чекати, коли інші захистять Батьківщину від агресії, він не бажає. І знає, як допомогти військовим.

— Волонтер Катя звернулася із пропозицією виготовити зручні, практичні та міцні берці

Війну на Сході рідної держави чоловік, як і кожен українець, сприйняв близько до серця. Додавало болю й те, що за станом здоров'я неспроможний боронити рідну землю зі зброєю в руках. Та сидіти склавши руки і чекати, коли інші захистять Батьківщину від агресії, він не бажає. І знає, як допомогти військовим.

для військовослужбовців, які воюють із сепаратистами на Сході, — пригадує Вадим.

— Перші пробні чотири пари ми пошили із залишків сировини. Оскільки «липучки» не витримують польових умов, ми поставили на берці застібки і передали їх на передову, щоб хлопці випробували й оцінили нашу роботу. Воїни дякували за взуття.

Відтоді уже декілька місяців поспіль невелике приватне підприємство майстра Пузіновського виготовляє взуття для бійців. І тут комерційний інтерес відсутній, адже оплачується лише вартість матеріалів, пошиття ж — безкоштовне. У берці чоботар кладе власні візитки, як гарантію якості. Матеріали для пошиття — натуральні: найкращі із запропонованих постачальниками шкіра та тканини.

— Ось ця шкіра називається «Флотар», — Вадим показує зразок матеріалу. — Її товщина — 1,6 міліметра. Підшва — гумова, з якісними ребрами жорсткості та протектором, надійно захищає ногу та забезпечує міцність конструкції. Внутрішні настилки із товстої шкіри, обтягнуті драпом.

Із вже виготовлених і відправлених понад двох сотень берців не витримав лише один черевик.

Досвід дозволяє Вадиму визначати «на око», які матеріали виправдають себе при носінні. Від легкої поліуретанової підшви відмовились тому, що від суворих умов експлуатації вона просто лопається.

Були й індивідуальні замовлення. Одного дня із Дніпропетровська зателефонувала мама і замовила берці для сина. Жінка дуже переймалась якістю, адже він вирушав до зони проведення АТО. Та коли чоботарі дізнались, що вдома в солдата залишаються двоє маленьких дітей, дружина в «декреті» та банківські кредити, які взялася виплачувати мама, то одностайно вирішили берці воїну подарувати. Відтоді шевці дарують кожну сто першу пару берців.

— Хоча колектив і невеликий (лише чотири працівники): заготівельник Ірина Осипова, розкрійник Валентина Вороніна, затяжчик Олексій Маківчук і я, — каже Вадим Пузіновський, — але продуктивність виробництва — від 10 до 20 пар за зміну. Бойові

дії на Сході скоріше за все триватимуть і взимку. Тож ми виготовлятимемо й зимові берці для захисників, адже серед них на передовій і мій син.

Володимир КОСЕНКО,
фото автора

СВОЄ МАЄМО, ПРО НЬОГО Й МУСИМО ДБАТИ

Навіть у поганому сні ми уявити собі не могли, що в новітні часи в самісінькому серці Європи станемо жертвою агресії, а частина нашої території буде окупована. Підтримуючи сепаратистів, а згодом відправивши свої війська на українську землю, російське керівництво зреклося багатьох міжнародних зобов'язань. Разом з тим свою недосконалість продемонструвала створена після Другої світової війни система європейської безпеки.

Зокрема, вона виявилася неефективною проти країни, яка застосовує шахрайські методи ведення війни, так званої гібридної, коли прямого вторгнення нібито й немає. Утім ведеться потужна антиукраїнська пропаганда у ЗМІ, до антидержавних дій масовано підключаються приховувані раніше шовіністичні організації, бойовикам через неприкритий кордон постачаються зброя та боеприпаси тощо.

Війна без лінії фронту

Відновлювати конституційний лад у таких умовах, як показала практика проведення антитерористичної операції на Сході нашої держави, Збройним Силам та іншим військовим формуванням України вкрай не просто. Адже бойовики не зважають на те, що наражають на небезпеку мирних жителів. Основу тактики їхніх дій становить облаштування вогневих позицій у безпосередній близькості до житлових будинків, на дитячих майданчиках, поблизу церков, шкіл тощо. Тим часом, аби не зашкодити населенню, наші солдати не завжди можуть дати гідну відсіч бандитам.

— Сьогодні основним методом розгрому супротивника є не штурм військами, а точковий вогневий удар, — констатує Ігор Чепков, начальник Централь-

ного науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України. — Ми добре пам'ятаємо, як на початкових етапах боротьби з бандами сепаратистів на Сході нашої держави постала гостра необхідність у використанні високоточних засобів ураження, які з достатньою імовіріс-

тю допомогли б виконати бойове завдання. На жаль, на той час таких систем ми не мали, хоча деякі з них були прийняті на озброєння. За їхньої наявності у військах, можливо, і події розвивалися б по-іншому.

Отже, як бачимо, традиційне поле бою нині поступилося асиметричним бойовим діям, зокрема тим, які ведуться в густонаселених пунктах. Тому застосування звичних боеприпасів, передусім артилерійських, є неприйнятним через великий ризик завдання втрат як цивільному населенню, так і своїм військам.

Військові фахівці дослідили: при веденні бойових дій у сучасних умовах 70-80 % втрат у живій силі та техніці завдають артилерія та ракетні війська. Це підтвердили і бойові дії на Сході України, коли російські реактивні системи залпового вогню (РСЗВ) «накривали» нашу територію площею до кількох десятків гектарів.

Аби дати гідну відсіч, наші артилерійські підрозділи мають отримувати оперативну та достовірну розвідувальну інформацію про супротивника. На жаль, штатні засоби розвідки через свою недосконалість із таким завданням впоратися не можуть.

Тому фахівці Казенного підприємства «Науково-виробничий комплекс „Іскра“» свого часу розробили, виготовили і провели державні випробування радіолокаційного комплексу (РЛК) розвідки вогневих позицій та контролю стрільби, більш відомого як «Зоопарк-2». Його призначення — виявлення за першим пострілом вогневих позицій артилерії, мінометів, РСЗВ, стартових позицій тактичних ракет супротивника, а також видача цілеуказань та контроль за стрільбою своїх підрозділів.

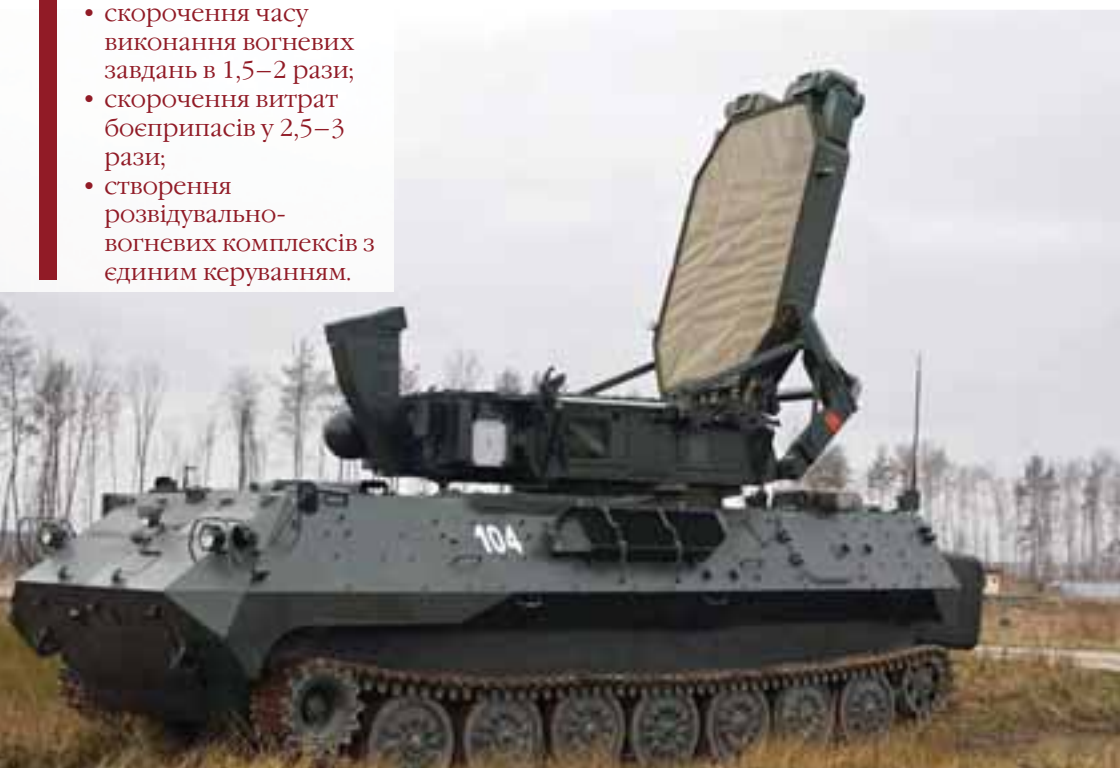
Комплекс працює в режимі реального часу незалежно від години доби, стану атмосфери, наявності пилу, диму та зовнішніх навмисних завад. Він здатний розвідати вогневі позиції мінометів на відстані

20-30 км, ствольної артилерії — за 30 км, РСЗВ — за 40 км, стартові позиції тактичних ракет — за 55 км. Похибка точності виявлення координат становить 0,3 % від дальності. Щохвилини комплекс збирає й узагальнює інформацію про півсотні цілей.

Високі тактичні характеристики РЛК досягаються також завдяки його мобільності. Залежно від оперативної обстановки, комплекс можна за короткий проміжок часу перебазувати в будь-яку точку автомобільним, залізничним або повітряним транспортом.

РЛК «Зоопарк-2» забезпечує:

- ефективне застосування РВіА в умовах обмеженої видимості та радіоелектронної протидії;
- збільшення зони розвідки й ураження у 8–10 разів порівняно з дивізіонами штатної комплектації;
- скорочення часу виконання вогневих завдань в 1,5–2 рази;
- скорочення витрат боеприпасів у 2,5–3 рази;
- створення розвідувально-вогневих комплексів з єдиним керуванням.

РЛК застосовується для виконання різних бойових завдань. Наприклад, при широкомасштабних чи локальних конфліктах, коли необхідно швидко знищити розосереджені вогневі засоби. Це, до речі, стало б у пригоді й під час проведення антитерористичної операції. Але, на жаль, попри високу ефективність «Зоопарка-2», його закупівля для потреб Збройних Сил України не здійснювалася. Впродовж часу, що минув з моменту розробки, елементна база комплексу суттєво застаріла. Значна частина її нині не виготовляється.

Тому виникла потреба провести глибоку модернізацію, яка дозволила б покращити технічні та масогабаритні характеристики комплексу. А серійне виготовлення, приміром, на колісній базі зменшило би його вартість. Саме модернізований розвідувальний радіолокаційний комплекс у поєднанні з артилерійськими системами або системами РСЗВ, оснащеними радіокерованими боеприпасами, матиме властивості високоефективного високоточного озброєння.

Замість масованого – вибіркового

Ще одним з напрямків підвищення точності стрільби з одночасним розширенням бойових можливостей є застосування комплексів керованого артилерійського озброєння (ККАО) та боеприпасів із лазерним напівактивним наведенням, а також автономним самонаведенням.

– Досвід останніх років підтвердив зміну характеру можливих збройних конфліктів, коли завдання артилерії виконуються не шляхом масованого вогневого нальоту, а вибірковою ураженням цілей керованими артилерійськими боеприпасами, зокрема й у населених пунктах за присутності місцевого населення, – говорить Володимир Мухін, заступник головного конструктора – заступник начальника Центрального конструкторського і проектно-технологічного бюро «Точність» Науково-виробничого комплексу «Прогрес».

Такі системи і снаряди в Україні вже виробляються. За приклад можна навести пересувний протитанковий ракетний комплекс (ПТРК) «Бар'єр», легкий ПТРК «Корсар», переносні ПТРК «Скіф» і «Стугна-П», 30-міліметрову гармату ЗТМ-1, протитанкові висо-

Основні тактико-технічні характеристики снаряда «Квітник»:

- довжина – 1,2 м;
- довжина головки самонаведення – 156 мм;
- калібр – 152/155 мм;
- вага ГСН – 2,5 кг;
- вага снаряда – 48 кг;
- дальність дії – 3–20 км.

«Квітник» у 10-15 разів скорочує виконання бойового завдання, а 16 таких боеприпасів виконують «роботу» 800 звичайних снарядів.

коточні керовані ракети «Комбат» і «Стугна», створені українськими конструкторськими бюро та підприємствами упродовж останніх років. Як бачимо, пишатися нам справді є чим.

Але, напевне, спрацьовує наш стереотип меншовартості, прищеплюваний століттями, коли ми самі маємо, а до сусіда заглядаємо.

Показовим в цьому сенсі є снаряд типу «Квітник», розроблений ЦКПТБ «Точність» НВК «Прогрес» (м. Ніжин). Цей високоточний боеприпас призначений для ефективного знищення танків, бойових машин піхоти, броньованих транспортних засобів, самохідних пускових установок, артилерійських гармат з високою імовірністю ураження одним пострілом.

Від звичайних снарядів, яких для виконання завдання необхідно використати десятки і сотні, «Квітник» відрізняється тим, що знищує лише конкретні

ПТРК «КОРСАР»

цілі. А його тактико-технічні характеристики за деякими параметрами, зокрема за співвідношенням загальної маси до маси вибухових речовин, перевершують більшість закордонних аналогів.

Ефективність новітнього боеприпасу українські військовослужбовці вперше оцінили у 2012 році під час комплексу дослідницьких експериментальних командно-штабних навчань з органами військового управління та військами (силами) «Перспектива-2012». А вже за кілька місяців – у день свого народження – Збройні Сили отримали його на озброєння.

Про постачання цієї вітчизняної розробки у війська серйозно почали замислюватися лише тоді, коли на Сході України повним ходом тривала антитерористична операція. Тоді стало зрозуміло, що без високоточної зброї не обійтися. Зокрема у Слов'янську «Квітник» вперше продемонстрував себе у справжній бойовій роботі: після прицілених артилерійських

ПТРК «БАР'ЄР»

ударів по об'єктах сепаратистів чимало з них або розбіглися, або склали зброю і здалися.

Хотілося б вірити, що застосування боеприпасів в зоні проведення АТО нарощуватиметься й надалі, хоча «задоволення» це – не з дешевих. Так, кілька років тому вартість одного снаряда становила щонайменше 200 тис. грн. Зрештою, якщо процес масового виробництва і поставок буде налагоджений, ми зможемо впевнено констатувати, що наша армія не на словах набуває сучасних обрисів. Адже нині лише провідні країни світу, зокрема США і Російська Федерація, мають на озброєнні високоточні артилерійські боеприпаси власної розробки і виробництва.

Потужності є, справа за виробництвом

Ведучи мову про високоточну зброю і необхідність її якнайширшого застосування Збройними Силами, хотілося б не оминати ще один важливий аспект – використання інженерних боеприпасів. Адже вони є одним з найбільш ефективних, простих і дешевих видів зброї, можуть діяти досить тривалий або точно заданий час в автоматичному чи керованому режимах. З досвіду бойових дій у Кореї, В'єтнамі, Афганістані, Чечні й Іраку втрати особового складу на мінах становили 50-70 % від загальних.

Проведені в останні десятиріччя низкою країн (США, Росія, Китай, Ізраїль) дослідження підтверджують, що відмова від застосування цього виду боеприпасів, наприклад, під час оборони, призведе до зниження ефективності вогневих засобів на 20-30 %, підвищення втрат військ на 20-25 % і до суттєвого (в 1,5-2 рази) збільшення сил і засобів.

Ситуація на Сході нашої держави яскраво продемонструвала, що прикордонні угруповання неспроможні контролювати смугу кордону значної довжини, якщо вона не обладнана спеціальними загороджувальними засобами. Так само і Збройні Сили при відбитті ймовірної агресії мають менше шансів на успіх. Тим більше, якщо суміжна держава переважає в людських ресурсах і матеріально-технічному забезпеченні. Отже, інженерні загородження залишаються одним з небагатьох ефективних засобів закриття небезпечних напрямів.

Нині на понад 20 армійських об'єктах зберігання військовики охороняють близько 80 тис. тонн інженерних боеприпасів. Їхній загальний технічний стан задовільний, проте з кожним роком продовжується моральне та фізичне старіння. Що й говорити, усі вони стовідсотково радянського виробництва,

ПТРК «СКІФ»

а гарантійні терміни безвідмовної експлуатації, визначені заводами-виробниками, становлять до 20 років. Тож подальше їхнє використання є не просто сумнівним, а й напевно небезпечним.

Тим часом передові держави світу не припиняють роботи з розробки та постановки новітніх інженерних боеприпасів на озброєння. Адже при нинішньому розвитку комп'ютеризованих систем управління їх можна пов'язати у комплекси, влаштовуючи автоматизовані загородження, здатні ефективно блокувати і знищувати не лише цілі супротивника,

а і його окремі угруповання.

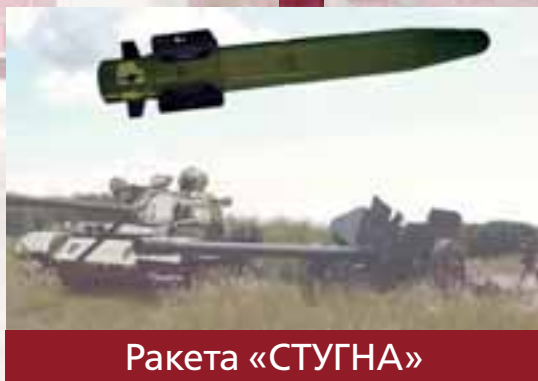
Для розробки нових і модернізації наявних зразків інженерних боеприпасів оборонно-промисловий комплекс України має достатній потенціал. Так, Державне підприємство «Львівський науково-дослідний радіотехнічний інститут» виготовляє радіоелектронні підривачі та пульти керування, ТОВ «Вільнянський машинобудівний завод» – спеціальне оснащення й устаткування, а також механічні складові боеприпасів. КП «Донецький казенний завод хімічних виробів», Шосткінський казенний завод «Імпульс», Рубжанський казенний хімічний завод «Зоря» виробляють вибухові речовини, елементи піротехніки, вогневого ланцюга підривачів. Шосткінський Державний науково-дослідний інститут хімічних продуктів здійснює кінцеве складання виробів з наступною передачею Міністерству оборони України, а також забезпечує всі етапи життєвого циклу інженерних боеприпасів.

Відповідно до Оттавської конвенції у разі заборони протипіхотних мін одним із варіантів облаштування загороджень можуть стати засоби, які не потрапляють під визначення «протипіхотна міна». Це, наприклад, керовані інженерні боеприпаси. Вони приводяться в дію оператором по радіо, дротом або автоматично.

На жаль, використання таких засобів у нашій країні далеко не на належному рівні. У межах антитерористичної операції на Сході України для охорони об'єктів, блокпостів, на підступах до позицій військ застосовуються переважно сигнальні міни. Наскільки вони є ефективними проти сучасних засобів розвідки – нехай досліджують фахівці. Що стосується їхньої порівняної дешевизни – тут безумовний плюс.

Разом з тим засобів, які могли б з необхідною ефективністю замінити керовані інженерні боеприпаси, в нас поки що, на жаль, немає. Так само, як немає єдиної думки у світового співтовариства щодо гуманності їхнього використання. Але життя диктує свої умови, захищати кордон нам таки потрібно. Як саме – покаже час, адже на розробку таких засобів потрібні місяці, можливо, роки, а також значне державне фінансування.

Сергій БАСАРАБ

Ракета «СТУГНА»

ПОТЕНЦІАЛ Є...

Самохідний міномет калібру 120мм
БТР-3М2, Україна

Десантний корабель на повітряній подушці
амфібійного типу проекту 958, Україна

Основний бойовий танк БМ «Булат» – розробка Державне підприємство Завод імені В. А. Малишева, Україна

Балістична міжконтинентальна Ракета РС-20 «Сатана», Україна

Цьогоріч перед Україною постали безпрецедентні виклики: Крим підступно окупував північний сусід, а на Сході, на Донеччині та Луганщині, завдяки його «наполегливим» зусиллям поширилися терор і насильство.

Починаючи з 2004 року, Російська Федерація не просто підвищувала власну обороноздатність, а й готувала війська для можливого застосування за межами своєї території. Про це свідчать постійне зростання бюджету армії, створення сил спеціальних операцій, поява нових зразків озброєння, проведення різноманітних маневрів і навчань за так званою «миротворчою» тематикою на чужих територіях тощо.

Одним із плацдармів для випробування російської військової міці стала 2008 року Грузія. Своїми діями Росія показала, що для захоплення чужих територій не гребуватиме засобами та методами середньовіччя, коли правим вважався той, у кого більше сили. Очевидно, саме тоді мав би пролунати попереджувальний сигнал і для української державної влади. Але, на жаль, загрозу з Півночі ніхто не розгледів. Або – що більш правдивіше – просто не хотів усвідомлювати.

Від монополії до конкуренції

Але зараз йдеться про те, як нам бути далі. Адже цілком очевидно, що без радикального підвищення боездатності Збройних Сил України подолати російську агресію, повернути втрачені території та забезпечити необхідний рівень обороноздатності держави в майбутньому не вдасться. Для виконання цих завдань необхідно насамперед переозброїти українську армію новими зразками озброєння та військової техніки.

– Сьогодні за своїм технічним оснащенням Збройні Сили нашої держави відстають майже на ціле покоління від армій країн Європейського Союзу та НАТО, – говорить адмірал Ігор Тенюх, екс-виконувач обов'язків Міністра оборони. – На теренах Європи і світу Україна залишається єдиною краї-

ною, яка досі не приступила до виконання заходів системного переозброєння власного війська сучасними зразками озброєння та військової техніки. Разом з тим згідно з теорією суспільних благ найвищим з них вважається стан захищеності. Оборонні витрати приносять суспільству не менше користі, ніж соціальні. Вони є ціною, за яку купується безпека. Тож уряди провідних країн світу оголошують їх найважливішою соціальною інвестицією. Хто нехтує безпекою, той втрачає державу. Історія, зокрема й України є яскравим підтвердженням того.

Важко не погодитися із цією думкою. Тим паче, що Україна з її потужним потенціалом оборонно-промислового комплексу, за найбільш оптимістичними оцінками експертів, на 70-80 % може забезпечити потреби Збройних Сил і Національної гвардії в необхідних видах зброї. За менш оптимістичними – на 30-35 %. Не зациклюючись на цифрах, розглянемо питання по суті.

Під час спілкування з представниками різноманітних державних і приватних компаній на виставці «Зброя і безпека-2014» вдалося виявити низку проблем функціонування українського оборонного сектору. По-перше, він занадто зарегульований державою. По-друге, приватні компанії мають право лише проектувати ті чи інші види ОВТ. Що ж стосується безпосереднього виробництва, то це на сьогодні – цілком державна монополія.

Крім того, маємо чимало прикладів, коли саме приватники «роблять погоду» в тій чи іншій сферах виробництва. Так, в антитерористичній операції бере участь безпілотний авіаційний комплекс А-1С, більш відомий, як «Фурія». Його використовують бійці Збройних Сил України і добровольчих батальйонів. Чи може військове відомство закупити ці апарати саме в комерційного підприємства, адже поки

що в зону проведення АТО їх представляють лише волонтери?

Напевне, може, але преференції, як зазначалося раніше, надаються державним підприємствам. Тож влада має зрозуміти, що закуповувати потрібно і у приватних, адже вони швидше орієнтуються на ринок. Наприклад, зо два десятки найпотужніших приватних підприємств виготовляють третину продукції усього оборонно-промислового комплексу держави. Вони працюють настільки гнучко і динамічно, що іноді відповідальні чиновники навіть не встигають вчасно дізнатися про новинки, які створюють приватники.

Тож очевидно, що одним із пріоритетів питань нової Верховної Ради України має стати, безумовно, оборонна сфера. Зокрема, аби полегшити участь приватних зброярів у виробництві, необхідно прийняти низку відповідних законів. Це своєю чергою створило б здорову конкуренцію між ними та державними підприємствами.

У Сполучених Штатах Америки навіть ядерні бомби та складні космічні й авіаційні системи на замовлення уряду виробляють саме приватники. Звучить дуже нерально, як для нашої країни, але так воно є. Згадаймо, як приватний бізнес США у роки Другої світової війни налаштував ефективне виробництво зброї.

Це разом із героїзмом радянських солдатів дозволило переломити хід найжорстокішої за останнє тисячоліття бійні людства.

Бронеавтомобіль «Дозор-Б» розробки Київського бронетанкового заводу

Майбутнє – за спільними підприємствами

Таким чином ситуація, створена для нас Російською Федерацією, є викликом, подолавши який, Україна зможе стати квітучою європейською державою з потужною системою безпеки й оборони. Усі передумови для цього вже сформувалися. Адже нині настав той момент, коли змінилася сама філософія українського переозброєння та військово-технічного співробітництва.

Пригадаймо 24 серпня 2014 року, коли Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко пообіцяв, що протягом трьох наступних років на переозброєння війська держава спрямує близько 40 млрд грн. Це означає, що виділятиметься приблизно 1 млрд дол. щорічно.

– Насправді це дуже велика цифра, – переконаний Валентин Бадрак, директор Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння. – Особливо звважаючи на те, що протягом минулих років на папері виділялося 70-100 млн дол., а в реальності – у рази менше. Цієї суми, як ми знаємо, вистачало лише для підтримки експлуатаційних можливостей озброєння та військової техніки. А 1 млрд дол. щорічно означає, що Україна стає досить потужним ринком ОВТ.

Тож як відбуватиметься подальше переозброєння? Адже, з одного боку, ми маємо дуже потужний і великий за обсягами оборонно-промисловий комплекс із досить застарілою виробничою базою. З другого – він нездатний у короткі терміни забезпечити всі потреби Збройних Сил, оскільки сам потребує глибокого реформування, оновлення виробничої бази тощо.

Цілком зрозуміло, що будь-який уряд чи влада намагатимуться надати певні преференції саме державним підприємствам, залучаючи їх до виробництва в першу чергу. Іноземним виробникам відводиться роль другого плану. Тому очевидно, що співпраця з Україною у сфері створення та виробництва ОВТ має здійснюватися передусім, через створення спільних підприємств. Наші західні партнери повинні враховувати цей

важливий момент.

Розглянемо ймовірні варіанти переозброєння з урахуванням напруженої військово-політичної ситуації на Сході України. Фахівці експертної ради, яка функціонує при Центрі досліджень армії, конверсії та роззброєння, зішлись на думці, що цей процес має відбуватися у два етапи. Перший умовно можна назвати відбиттям агресії північного сусіда. Другий – стратегічним посиленням оборонного потенціалу нашої держави, яке розпочнеться лише після завершення активної фази бойових дій.

Чи варто розраховувати на участь іноземних компаній у спільних проєктах щодо створення новітніх ОВТ? Коли в Україні триває війна, вона просто необхідна. Адже вітчизняні підприємства не зможуть впровадити і наростити випуск продукції за короткий термін. Так, цикл виробництва систем захисту від високоточної зброї чи радарної техніки становить у середньому 6-9 місяців. Тож ми маємо не соромитись і закуповувати певну частину ОВТ в іноземних виробників.

Передусім це стосується техніки виробництва СРСР, що залишилася в Центральній і Східній Європі після виведення груп радянських військ. У Польщі, наприклад, є партія модернізованих МіГ-29. Інші країни мають парки гелікоптерів тощо. Чому Україну можуть зацікавити ці засоби? По-перше, через доступну ціну. По-друге, їх можна використовувати навіть без додаткового перенавчання персоналу.

Разом з тим будемо відверті: без складних і досить коштовних засобів також не обійтись. Це апаратура зв'язку, розвідки, засоби високоточного ураження тощо.

На другому етапі йтиметься про більш складні системи. Це передусім безпілотна авіація, модернізація систем протиповітряної оборони, артилерійських систем то-

Переносний протитанковий ракетний комплекс «Скіф». Виготовляє Державне Київське конструкторське бюро «Луч», Україна

що. Але ці проекти мають дуже реально розглядатися. Якщо ще 3-5 років тому експертна група Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння, співпрацюючи зі шведською кампанією «Saab», мала єдину думку щодо того, який бойовий літак потрібен Україні у майбутньому, то нинішні події на Сході нашої держави суттєво скорегували плани. Цілком очевидно, що

відтепер нам варто відмовитися від проекту створення власного літака і йти далі:

Ан-70 — середньо-магістральний вантажний літак нового покоління, ДП «Антонов», Україна

налагоджувати виробництво безпілотних ударних комплексів. Також оперувати наявними літаками, або ж здійснювати їхню закупівлю.

Аби підвищити привабливість

Розраховувати на успішну кооперацію із закордонними інвесторами варто лише в тому випадку, якщо привабливим виявиться вітчизняний оборонно-промисловий комплекс. А в цьому питанні теж не все просто. Так, нещодавно представники однієї потужної компанії проводили моніторинг виробничих можливостей Державного підприємства «Антонов», аби в подальшому налагодити співпрацю. Іноземців влаштувало майже все, окрім того, що підприємство є державним, а не акціонованим. Хоча розмови про зміну форми власності ведуться ще з 2008 року.

Схожих прикладів чимало. Так само, як і протилежних. Приміром, на виставці «Зброя і безпека-2014» Відкрите акціонерне товариство «Холдингова компанія «Укрспецтехніка» представило польський безпілотний літальний апарат. Керівник напрямку розповів, що

Експертне середовище вже давно очікує, що держава нарешті посилить рівень управління власною оборонною сферою, розробить нові програми її розвитку, а головне — домагатиметься послідовного їхнього виконання, забезпечуючи необхідним фінансовим ресурсом.

Польща із задоволенням готова створити спільне підприємство з виробництва таких безпілотників.

Як бачимо, саме життя вимагає, аби структура підприємств вітчизняного ОПК зазнала певних змін. Тим паче, що Україна має всі можливості не лише співпрацювати в галузі серійного випуску та закупівлі ОВТ для національної оборони, а й виходити на ринки третіх країн, передусім, завдяки наявному інтелекту і потужній школі конструкторських бюро.

Згадаймо хоча б високоточні засоби ураження, на яких спеціалізується Державне підприємство «Державне Київське конструкторське бюро «Луч», військово-транспортний літак Ан-70 Державного підприємства «Антонов», сучасний танковий дизельний двигун, розроблений Харківським конструкторським бюро із двигунобудування ім. Морозова, що добре зарекомендував себе в умовах спекотного клімату, системи захисту бронетехніки компанії «Мікротек», захист гелікоптерів від високоточної зброї науково-виробничої фірми «Адрон» тощо.

Як бачимо, за певними напрямками Україна може стати досить серйозним партнером. Завдання лише в тому, аби налагодити співпрацю, повернувши її в раціональне русло. Та насамперед потрібно навести лад у власному господарстві. Так, марно говорити про створення та виробництво нового озброєння, коли в державі відсутній єдиний орган управління оборонною промисловістю — міністерство, агентство тощо.

Автоматичний гранатомет УАГ — 40 виробництва — ВАТ «Завод Ленінська кузня», Україна

— Вкрай погано, що в нас досі не створено Міністерства оборонної промисловості або іншого державного органу управління нею, — зазначає Володимир Грек, президент Асоціації «Українські оборонні технології». — Так, ми маємо Державний концерн «Укроборонпром». Але мусимо чітко розуміти, що це — господарське об'єднання без права законодавчої ініціативи, бюджетних програм. Концерн не відповідає за їхнє фінансування, а лише виступає виконавцем у процесі створення зразка.

Експертне середовище вже давно очікує, що держава нарешті посилить рівень управління власною оборонною сферою, розробить нові програми її розвитку, а головне — домагатиметься послідовного їхнього виконання, забезпечуючи необхідним фінансовим ресурсом. Нині нам як ніколи необхідно усвідомити, що ніхто, крім нас самих, не захистить наші державність і суверенітет, не змінить політику щодо експорту й імпорту озброєння, технологій, які багато років поспіль спрямовувалися виключно на забезпечення боєздатності інших держав.

Сергій БАСАРАБ

«ДОНБАС БУВ, Є ТА БУДЕ УКРАЇНОЮ!»

На противагу усталеній думці талановитий поет, прозаїк, драматург, публіцист, видавець і громадський діяч Вадим Карпенко доводить, що насправді сьогодні інформаційну війну з Росією виграє Україна, оскільки те, що РФ бреше на всіх рівнях своєї інформаційної діяльності, знає увесь світ. Про це зазначають не тільки ЗМІ, але й численні міжнародні саміти.

Задовго до Російської імперії на території сучасного Донбасу виникли численні поселення українських козаків, згодом об'єднаних у Кальміуську паланку Війська Запорозького. До речі, вона була найбільшою, адже охоплювала нинішні Донецьку, частини Запорізької, Дніпропетровської, Харківської, Луганської областей, а також Ростовської області РФ.

У минулому офіцер-перекладач групи радянських військових спеціалістів у республіці Малі, який двічі проходив перепідготовку, зокрема й за курсом «Спецпропаганда», а нині видавець українських книжок військово-патріотичного спрямування зацікавив нас як інтелектуал і патріот. Він любить прямі, а не «рафіновані» запитання і відповідає на них компетентно та без ухильня. Темою нашої розмови стали Донбас і російська пропаганда.

– Вадиме Миколайовичу, нині маємо чимало інформаційних фейків щодо історії Донбасу та його приналежності до Росії. Які факти ми можемо протиставити їм?

– Задовго до Російської імперії на території сучасного Донбасу виникли численні поселення українських козаків, згодом об'єднаних у Кальміуську паланку Війська Запорозького. До речі, вона була найбільшою, адже охоплювала нинішні Донецьку, частини Запорізької, Дніпропетровської, Харківської, Луганської областей, а також Ростовської області РФ. Налічувала більше 300 запорозьких сіл і хуторів. Тут розміщувалися й дві полкові фортеці – Макарове та Ясинувата. Північ сучасної Донецької області належала до іншої запорозької паланки – Барвінківської (центр на території сучасної Харківщини). Землі Запорозької Січі в XVI – XVII ст. простягалися на схід аж до Дону. Один із куренів Запорозької Січі називався Донським. Сюди записувалися

козаки, вихідці з берегів Дону і Сіверського Донця.

Наприкінці XV – початку XVI ст. на Донбасі чисельність поселень українських козаків зростала. Біля самого гирла Кальміусу, над Азовським морем, близько 1500 року виникло запорозьке поселення з назвою Домаха, яке пізніше стало називатися Кальміус – центр Кальміуської паланки Війська Запорозького. Зараз на місці Домахи знаходиться місто Маріуполь.

Російська імперія, звівши нанівець козацькі вольності, намагалася стерти й саму пам'ять про землі Війська Запорозького. Цю ж традицію перейняв і Радянський Союз. У тодішніх шкільних підручниках про козацькі паланки – ні слова. Водночас це беззаперечний факт. Байки сьогоденного кремлівського режиму про те, що Україну в її теперішніх кордонах створили більшовики, не витримують жодної наукової критики.

– Яке історичне підґрунтя проекту «Новоросія», куда включають українську територію Півдня і Сходу України? Яка його мета?

– У 1775 році цариця Катерина підло знищила Запорозьку Січ. І водночас на землях Війська Запорозького циркуляром зверху було «засновано» Новоросію. Одним розчерком пера перекреслили столітню історію. Проте мертвонароджене проіснувало недовго – до 1802 року. Його утворення ліквідували, бо й сама

**Пам'ятний камінь на честь
козацьких вольностей, який
стоїть у Донецьку.**

назва була абсурдною. Уже тоді російські чинов-

ники зрозуміли: якщо Росія намагається виводити свою історію від Київської Русі, то було б неправильним називати «Новоросією» землі, частина яких здавна належали Руській державі.

Сьогоднішнє бажання кремлівських маніпуляторів привласнювати все українське перевершило навіть безглуздість і жадобу царських ідеологів. Однак факт залишається фактом. Українська державна організація – Запорозька Січ – контролювала більшість сучасних областей Півдня і Сходу України за кілька століть до того, як там з'явилися перші вихідці з московських земель. Путінська пропаганда використовує термін «Новоросія» як класичне ідеологічне прикриття своєї агресії проти України.

– Водночас сепаратистські настрої, спровоковані Москвою, продовжують жити проекти сумнозвісних терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР». Та чи потрібен Володимиру Путіну Донбас?

– Кремлівський режим абсолютно не цікавить доля населення Луганської та Донецької областей. Інакше він би допомагав регіону соціальними програмами, а не танками та ракетами, не знищував би інфраструктуру та мирні поселення. Зі своїми так не чинять. Донбас його цікавить виключно як плацдарм для створення підконтрольних РФ територій, які будуть використовуватися для тиску на Україну. Заручниками такої політики вже стали жителі Абхазії, Південної Осетії та Придністров'я. Сьогодні території цих регіонів перетворені на невизнані світом державоутворення – «сірі зони», де не дотримуються прав людини, де влада належить місцевому криміналітету, який десятиліттями спекулює на національних почуттях. Економіка цих територій найслабша у світі.

Чимало російських громадян, ошуканих широкомасштабною пропагандою та мареннями про «фашистів», «хунту», «розп'ятих хлопчиків», вирушили в Україну, аби «рятувати українців від українців». Зрештою відбулася операція вторгнення регулярних російських військ. У результаті багато «солдатів удачі» та кадрових російських військових повертаються додому страшним «вантажем 200». Оскільки Москва офіційно не визнає перебування своїх військ в Україні, то, зрозуміло, в неї «немає» й ніяких бойових втрат. Годі казати про загиблих російських добровольців і мирних мешканців Донбасу...

Хіба про таке майбутнє мріяли жителі Південного Сходу, які, живучи в незалежній Україні, ніколи не знали, що таке жак війни?

– Однією з рушійних сил сепаратизму стало навіюване ззовні переконання, що в Донбасу немає економічних перспектив в оновленій Україні...

– До теперішнього стану Донбас довела попередня влада. Віктор Янукович зрадив своїх земляків, адже займався не потребами країни, а власним збагаченням. За чотири роки своєї каденції разом з поплічниками він незаконно привласнив десятки мільярдів доларів США, що негативно позначилося на соціально-економічній ситуації Донбасу та всієї країни. Нині офіційний Київ відверто говорить про проблеми низького рівня життя, зайнятості населення. Стоїть завдання швидко вирішити питання безпеки, відновлення зруйнованих у Луганській і Донецькій областях, у результаті створеного ззовні конфлікту, інфраструктури та житлового фонду. І таку роботу вже розпочато.

Запланована реорганізація місцевого самоврядування і делегування частини повноважень центральної влади регіонам передбачає зміну в основі системи державного управління. Зокрема, місцеві громади матимуть змогу самостійно розпоряджатися бюджетними коштами.

Євроінтеграція, від якої 2013 року відмовився Янукович, забезпечить залучення інвестицій і створення на Донбасі нових підприємств, які насамперед усунуть проблеми безробіття і допоможуть регіону знову піднятися з колін.

– Кремлівський режим диктує необхідність федералізації України, утім згідно з мирним планом Петра Порошенка ми здійснюємо децентралізацію. У чому відмінність цих понять?

– Федералізація передбачає об'єднання в одну країну дрібних державних утворень, що тяжіють до створення єдиної держави. Для унітарної ж країни навпаки – це її подрібнення з повним відділенням у перспективі. Фактично це призведе до її розпаду на менші держави і повного знищення. Децентралізація – це надання регіонам прав, які в достатній мірі забезпечать їхнє самостійне господарювання та вирішення питань місцевого значення.

Федералізація України, яку вбивають у голови українців російські засоби пропаганди, являє собою не що інше, як технологію, що має на меті ослаблення і подальше знищення, а не зміцнення української держави. Саме тому ця ідея в

Україні непопулярна – її підтримують не більше 17 % наших громадян.

До речі, «федеральна» Росія дуже далеко від надання своїм регіонам тих прав, які вже мають регіони України. Нещодавно в Росії був прийнятий законопроект, за яким навіть мери призначатимуться, а не обиратимуться народом. Росія впевнено скочується до тоталітаризму. Жорстку руку Кремля вже відчули і мешканці Криму.

– Російська пропаганда невтомно повторює, що в Україні «заправляють» праві радикали. Одним з головних страховиськ для жителів Донбасу зробили лідера «Правого сектору» Дмитра Яроша...

– Але ж ця політична сила отримала на президентських виборах в Україні 2014 року лише 0,7 %. Водночас у Росії націоналісти шовіністичного спрямування прийшли до влади давно і зайняли там міцні позиції. Так, відвертий націоналіст Дмитро Рогозін виріс до заступника прем'єр-міністра. Його экс-соратник по націоналістичній партії «Родина» Сергій Глазьев став радником Путіна. Саме він був одним з активних прихильників військового вторгнення в Україну. Про віцеспікера Жириновського годі й казати.

– А як стосовно тези Кремля, що в результаті перемоги Євромайдану до влади прийшла «хунта»? Мовляв, українська опозиція порушила угоду з Януковичем від 21 лютого...

– Згадаймо ті події. Коли Янукович зрозумів, що протистояти Майдану він більше не може, то уклав з опозицією угоду, яка передбачала дострокові вибо-

ри і повернення до Конституції 2004 року. Представнику Росії було запропоновано також підписати цей договір, але він відмовився. Проте нині Кремль гучно заявляє про начебто порушення положень документа, який вони самі не схотіли визнати.

– То чи було порушено угоду?

– Після того, як Рада прийняла Закон про повернення до Конституції 2004 року, Янукович відповідно до умов угоди мав достатньо часу, щоб його підписати, після чого протестувальники повинні були звільнити низку урядових будівель. Натомість Віктор Федорович несподівано виїхав з Києва і зник, так і не виконавши своє зобов'язання. У підсумку навіть його однопартійці проголосували за Закон про усунення Президента від посади та затвердили новий уряд. Верховна Рада підтримала це рішення небувалою кількістю голосів: 371 із 450. Тоді ж Партія регіонів визнала Януковича зрадником.

А щодо характеру влади, яку привів Майдан, то чесно запитаймо себе: яка «хунта» з перших днів пропонує вільні, демократичні вибори з безліччю міжнародних спостерігачів, а також децентралізацію влади? «Хунта», за визначенням енциклопедії, – це влада військових. У Російській Федерації більшість вищого російського керівництва – вихідці зі спецслужб. ФСБ – це силовики, отже не в Україні, а саме в Росії маємо класичну хунту. Обвішані зброєю самозванці Донбасу, які проголошують себе «народними мерами» і «губернаторами» за підтримки російських танкових частин і ракетних підрозділів, – ось справжня хунта!

Звинувачення заангажованих російських ЗМІ українців у фашизмі – це очевидний прояв тоталітарної та ксенофобської ідеології. Тільки її адепти можуть проголошувати, що того чи іншого народу не існує або він не має права на свою історію, землю, мову...

– Ще один пропагандистський міф Кремля про те, що Київ боїться російської мови...

– Але ж ми знаємо: значна частина киян спокійно спілкується російською, для столиці це звична ситуація. У нас – реальна двомовність без жодних мовних конфліктів. В Україні й донині діє прийнятий 2012 року Закон про основи державної мовної політики, згідно з яким російська мова отримала статус регіональної на територіях, де її вважають рідною мінімум 10 % громадян, тобто в 13 з 27 областей. І, навіть попри російську агресію в Україні, в нас не спостерігається нападів на росіян на ґрунті національної ворожнечі.

Записав Руслан ТКАЧУК

Байки кремлівського режиму про те, що Україну в її теперішніх кордонах створили більшовики, не витримують жодної критики.

Останнім часом державні діячі, науковці, митці, суспільно-політичні та громадські лідери, пересічні громадяни Російської Федерації доволі активно оперують конструктом «русского мира». Цей «мир», на їхню думку, є особливою духовною цінністю, яка не тільки вказує на стратегічні горизонти розвитку РФ, а й наповнює людську життєдіяльність вищим сенсом, будує прості, але чіткі координатні сітки на кшталт «добро — зло», «наші — вороги», «захистити — померти», «діди завоювали — ми відстоїмо» тощо. У психологічній війні, розв'язаній російською владою проти України, «русский мир» був і залишається інформаційним зарядом особливої сили, що дозволяє принижувати, висміювати, звинувачувати, а те й знищувати будь-яку українську ініціативу, що не вписується в «русско-мирные» параметри.

«РУССКИЙ МИР» З КРИ

У широкому значенні під «руським миром» пропонується розуміти спільноту людей або багатомільйонну соціальну групу, або «окрему цивілізацію», яка пов'язана з Росією на основі спільності: а) мови і культури; б) історичної пам'яті та побудованих на ній систем історичних цінностей; в) православ'я; г) демонстративної лояльності до сьогоденної Російської держави, яка є логічним продовженням попередніх державницьких прагнень Москви, оформлених у вигляді Російської імперії та СРСР.

Російські автори пропонують низку змістовно насичених визначень, які з різних позицій пояснюють сутність «русского мира», необхідність його всебічного відстоювання в Росії та за її межами (подається моєю оригіналу).

Є. Астахова: «Русский мир – это энергия русской культуры, которая распространяется в мире автономно, подчас независимо от воли правительств».

Л. Бочкова: «Источником стратегического развития России видится концепт «Русского мира», русской идеи в самом широком прочтении... Русский мир – это цивилизация и как цивилизация – шире этносов и наций, территорий и религий, политических систем и идеологических пристрастий. Русский мир – историческая и цивилизационная платформа, на которой может выстроиться социокультурный, политико-экономический комплекс...»

В. Ксенофонтов: «Русский мир – это эволюционирующий в пространстве и времени исторический и социокультурный феномен со свойственной ему ментальностью... Русский мир имеет свой синтезирующий духовный корень, объединяющий три братских народа: русский, украинский, белорусский».

А. Мігранян: «Русский мир связан не с русским народом, а с Российским государством... Сугубо Русский мир в плане культурно-языковой экспансии – это, конечно,

ВАВИМ ПІДТЕКСТОМ

наследие Советского Союза... Реальный Русский мир создал Советский Союз за счет, в том числе, продвижения русского языка, культуры, русской литературы в Восточную Европу и Юго-Восточную Азию... Сохраняется, прежде всего, не этничность, не язык, не принадлежность к религии, а историческая память».

Н. Нарочницкая: «Русский мир – это не только Россия и русские в мировой истории. Русский мир – это связь во времени и пространстве, в жизни и сознании тех, кто объединен чувством сопричастности ко всей многовековой истории России...»

П. Щедровицкий: «Чем большему числу отдельных граждан других государств нужна Россия, тем устойчивее позиции России в мире. Основы устойчивости и нужности формирующаяся русская государственность может и должна искать в пределах русского мира, в политике конструктивного развития его мировых сетей» та ін.

Відштовхуючись від строкатості підходів,

Я. Грицак (Україна) так коментує сенс «русского мира»: це поняття може бути прочитане у різний спосіб – як національний, релігійний або навіть цивілізаційний проект. Уся його краса і привабливість полягає в його амбівалентності. Тому до його прихильників можуть належати і ліберали, і комуністи, і націоналісти, віруючі, агностики і невіруючі. Відповідно способи використання цієї ідеї можуть бути якими завгодно, все залежить від волі та потреб споживачів «русско-мирной» ідеологічної продукції.

Духовно-культурна та соціально-політична інженерія, витвором якої стала доктрина «русского мира», може бути пояснена такими причинами.

По-перше, руйнування СРСР у 1991 році було масштабним й блискавичним. Придуманий ідеологами КПРС концепт «советского общества» продемонстрував нульовий потенціал самозбереження, тим більше самовідтворення. Населення колишніх радянських республік не продемонструвало

бодай мінімальної зацікавленості в реставрації радянської політичної системи. Не виникло масових рухів за збереження союзної держави. Громадян, готових загинути за радянські цінності, виявити не вдалося. Прихованими, але відчайдушними противниками відтворення Союзу були нові регіональні лідери (президенти так званої «першої хвилі»), які несподівано відчули смак повноцінної політичної влади. Москві конче потрібно було відшукати новий спосіб утримати завойовані (підкорені) території, які стрімко віддалялись від єдиного центру управління.

По-друге, розробники вважають, що проект «русского мира» може стати новим крипильним матеріалом, здатним поєднати «Великую», «Малую» та «Белую» Русь. Тобто РФ, Україну та Білорусь. Про всяк випадок придумано «Новую» Русь, якою можна позначити що завгодно, підлегле російським впливам. Наприклад, Південний Схід України, який в окремих проросійськи налаштованих головах отримав історично безглузде позначення у вигляді «Новоросси́и». Якщо виникне потреба, то «Новоросси́ей» російські політичні байкарі з легкістю обізвуть Північний Казахстан, який, про що вже нагадали в Кремлі, також є «исконно русской землей».

По-третє, проект «русского мира» має згладити суперечності між народами самої РФ, де одночасно існують «великороссы», «русские», «россияне», «русскоговорящие». Вважається, що скафандр «русского мира» здатен зігріти й забезпечити будь-яку людину, яка володіє російською мовою, має російський паспорт, користується рублем, споживає адміністративні й інформаційні послуги, пропоновані офіційними та неофіційними російськими структурами.

По-четверте, апологети «русского мира» впевнені, що він сприятиме вирішенню демографічної проблеми, подальше загострення якої вже в недалекому майбутньому поставить під сумнів саму спроможність Росії витримати мігра-

Фундатори «русского мира» переконані в можливості маніпуляції людською свідомістю за допомогою цілеспрямованого використання духовних лещат «Мова – Культура – Історія – Віра – Великодержавність – «Ощасливлення» залежних народів і територій – Їхні вдячність і політична лояльність як рентна плата старшому брату».

ційний тиск з боку південних і східних народів, де демографічна проблема не існує в принципі. Умовно кажучи, подружжя на кшталт китаєць-росіянка або росіянин-арабка (комбінацій може бути надзвичайно багато) – це зразок прогресивної еволюції «русского мира», який височіє над етнонаціональними й іншими умовностями. Вважається, що в цій же площині може бути вирішене питання відтворення трудових ресурсів, посилення військово-мобілізаційних можливостей держави тощо.

По-п'яте, «русский мир» суттєво розширює діапазон особистої самоідентифікації. Так, можна відчувати гордість за чинну на-

лежність до політичної сім'ї росіян, яка з тотожною

сакральністю вклоняється двоголовому орлу і червоній зірці. Можна з гордістю оперувати історичним минулим: «мій дід брав Берлін» або «мій прадід був білогвардійцем». Можна вклонятися російським могилам на французькому цвинтарі Сен-Женев'єв-де-Буа. Можна в американському ресторані замовляти російський шансон і ностальгувати під пісні Л. Успенської або М. Шуфутинського. Вітаються будь-які спроби. Підходять будь-які варіанти пошуку в собі російської ідентичності. Головне полягає в тому, що «загадковість російської душі» за докладання певних зусиль можна трансформувати в її практичну готовність підтримати кремлівські стратегії реабілітації російської великодержавної зверхності.

Доцільно підкреслити: Росія часів Президента Б. Єльцина (1991-1999 років) більшістю росіян вважається «невдалим суспільством», «трагічною державою», яка «тільки втрачала». Росія часів президента В. Путіна (2000-2008 років, 2012-го – нинішній час) – це «державка, що піднялася з колін», «змусила себе поважати». Це відбулося завдяки цілеспрямованим діям елітних прошарків, очолюваних Путіним. Під час своїх першої-другої каденцій йому вдалося зупинити деструктивні процеси розпаду РФ. Після третього обрання Путіна на посаду глави Російської держави ідеологія «русского мира» стала духовною основою геополітичного конструювання в його сучасній кремлівській інтерпретації.

Два процеси виявились узгодженими в політичному часі і просторі: перетворення Росії на «суперпрезидентську державу» з відповідним оформленням зовнішньополітичних претензій та поширення ідеї «русского мира» на країни й народи, які на різних історичних етапах прямо чи опосередковано відчували дотик Росії як держави, духовно-культурного середовища, джерела енергоносіїв тощо.

Якщо абстрагуватись від деталей, то фундатори «русского мира» цілком переконані в надзвичайних маніпулятивних можливостях цієї технології: людську свідомість (як індивідуальну, так і групову) можна сформувати або ж видозмінити (відкоригувати) за допомогою цілеспрямованого використання духовних лещат «Мова – Культура – Історія – Віра – Великодержавність – «Ощасливлення» залежних народів і територій – Їхні вдячність і політична лояльність як рентна плата старшому брату». Все, що не вписується в цю матрицю, є шкідливим і небезпечним, а тому підлягає або знищенню, або ж витісненню на відстань, яка не загрожує «русскомирському» самовідчуттю та самовихваленню.

Історичні мости й парадокси іноді означають одне й те ж. Так, Росія початку ХХІ

ст. базується на тому ж духовному фундаменті, що й Російська імперія середини ХІХ ст. Причому це не виглядає дивним. Тоді звучало «православ'я», «самодержавство», «народність», а на козаких шашках читалось гравірування «За веру, царя и Отечество». Сьогодні спостерігаємо плавні, але цілком регульовані трансформації «народності» – в «російську мову і культуру», «самодержавства» – в «єдність історичної пам'яті» та благоговіння перед чинним главою Російської держави. А «православ'я» як інертна структура існує само по собі, кілька сторіч поспіль наголошуючи на необхідності «сохранения канонической территории Русской православной церкви».

Канонічні квадратні кілометри, накреслені в Москві, крім самої Росії, охоплюють значну частину території України, Білорусі, Молдови та інших пострадянських республік, де присутність РПЦ залишається усталеною традицією духовного життя та неприхованих політичних впливів на життя мирян.

Програма збереження контурів «русского мира» (краще, як вважають його автори, говорити про розширення) являє собою амбітний проект створення нової політичної піраміди, що має продовжити державницьку прогресію, започатковану у ХІV ст.: Московське князівство – Російська імперія – СРСР – Росія – Російська Федерація – Євразійський (Митний) союз. Вершина піраміди має належати вузькій групі осіб, які захопили Кремль на даному історичному етапі. Решта країн і народів, охоплених «русским миром», мають слугувати нижчими поверхами та несучими конструкціями цієї грандіозної будівлі.

Таку можливість навряд чи забуло населення Східної Європи, Прибалтики, Закавказзя, Середньої Азії, яке за кремлівськими мурами розглядається як перспективні

«Загадковість російської душі», доклавши певні зусилля можна трансформувати в її практичну готовність підтримати кремлівські стратегії реабілітації російської великодержавної зверхності.

кандидати на поповнення «русько-мирських» лав. Про «руський мир» невпинно нагадували Україні, переконуючи Київ в «органічній» належності до цього сюрреалістичного «мира».

Кілька конкретних ілюстрацій щодо цього. Турне принципово російськомовної співачки Валерії українськими містами – це «руський мир». Урочистий молебень на святій Володимирській гірці, де центральною фігурою є президент РФ – це «руський мир». Пропозиція об'єднати футбольні чемпіонати України та Росії – це «руський мир». Втягування України до Митного Союзу – це «руський мир». Перетворення четвертого президента України на кремлівську маріонетку – це «руський мир». Анексія Криму – це «руський мир». „ЛНР” і „ДНР” – також «руський мир». Вся Україна, включно зі Львовом і Тернополем, – це «руський мир», трохи оригінальний, дещо самотній, у міру примхливий, але «руський».

Якщо називати речі своїми іменами, то план реалізації «руського мира» стосовно України – це сценарій вторгнення, агресії, брутального порушення принципу суверенної рівності держав та інших фундаментальних канонів міжнародного права. Москва з легкістю пояснює, чому 2014 року її не зупинили ні міжнародно-правові обмеження, ні безпекові зобов'язання перед Україною, ні моральні бар'єри, ні культура добросусідства. Тому що абсолютна більшість громадян України знають російську мову, системно або фрагментарно знайомі з російською культурою, православ'ям, їхні предки служили (воювали) здебільшого у складі Червоної (Радянської) армії. Висновок: ці люди рано чи пізно поповнять «руський мир», а поки що їх необхідно «поддержать» і «защитить» від інших, як правило, «вражеских» («гнило-либеральних», «фашистських», «бандеровських» – на вибір) духовно-ціннісних впливів.

Навіть якщо для цього доведеться використати системи «Град», «Ураган», «Стрела», «Игла», «Тор» та іншу «рускомирскую» продукцію.

Українські науковці справедливо узагальнюють, що проект «руського мира» внутрішньо суперечливо, але на поверхні цілісно об'єднує етично-ціннісні настанови, культурологічні погляди, релігійну апологетику та головне – політичні цілі, серед яких домінує мета перетворення РФ на центр сили світового значення. Поки що це подобається більшості російських громадян, які відчують політичну перспективу своєї країни й навіть моральне задоволення від зовнішньополітичних провокацій державного керманіча.

Ідеї «руського мира» сьогодні доволі затребувані. Зокрема, ними керуються:

– російська держава, опозиційна складова якої є практично вилученою зі світу реальної політики;

– Російська православна церква, «занепокоєна стражданнями українських віруючих»;

– російські силові структури, насамперед Збройні сили РФ, представники яких пошепки усвідомлюють шокуючу реальність у вигляді «похоронки с Украины», проте демонструють готовність стріляти в «київську хунту»;

– частина російських культурних діячів, які схвалюють дії президента РФ у Криму та за його межами;

– теле- та кінопромисловість сусідньої країни, що поставили за мету перетворити російські фільми та серіали на демонстрацію зверхності та благородства російських силовиків за принципом «кожні 60 секунд на екрані має з'являтися людина в погонах»;

– російські урядові та неурядові організації, що опікуються станом російської мови, освіти, культури, книговидавництва за межами кордонів своєї держави;

– російські мас-медійні структури, що отримують щедрі державні дотації за продовження антиукраїнської істерії, підсумком якої має стати визнання Українською державою та нацією своєї неповноцінності та історичної приреченості;

– парамілітарні формування (козачі структури, воєнно-історичні клуби), які вважають російську військову традицію

«Революція гідності» 2014 року не просто змінила владу. Україна остаточно обрала європейську інтеграцію як шлях економічного розвитку, демократичного оновлення та духовного очищення.

більш героїчною, ніж її грузинські, українські, білоруські та інші аналоги.

Прикро, але до цього переліку доцільно віднести й деяку частину західних суспільств, які собі на біду не розуміють, що 10 російськомовних громадян у Празі, Будапешті, Берліні є формальним приводом для силового захисту «русского мира», концентричні кола якого кремлівський циркуль креслить з наростаючим радіусом.

Концепція зовнішньої політики РФ у версії 2013 року офіційно проголошує одне з головних завдань Російської держави: «...захищати права и законные интересы российских граждан и соотечественников, проживающих за рубежом, на основе международного права и действующих двусторонних соглашений, рассматриваю многомиллионную русскую диаспору – Русский мир – в качестве партнера, в том числе в деле расширения и укрепления пространства русского языка и культуры». Або: «русский мир» простягається скрізь, де розмовляють російською мовою. І його потрібно захищати.

Стає зрозумілою логіка дій латишів, естонців, молдаван, представників інших націй, які третє десятиріччя поспіль намагаються демонтувати матеріальні та духовні радянські символи, звужити простір використання російської мови, подолати засилля російської мас-медійної продукції. Це – єдиний спосіб залишитися собою, відчувати магічний вплив рідної землі, пізнати своїх героїв,

а не фантазувати на історично-провокативні теми, запропоновані Кремлем.

Останнім часом так вчиняють і українці, на чийй землі відбуваються синхронні процеси «ленінопадів» і ренесансу вишиванок. «Революція гідності» 2014 року не просто змінила владу. Україна остаточно обрала європейську інтеграцію як шлях економічного розвитку, демократичного оновлення та духовного очищення.

Проте, знаючи природу РФ, навряд чи доводиться сумніватися: сусідня держава продовжуватиме тиск на Україну, використовуючи вже знайомі ідеологічні провокації. «Гібридна війна» на Сході України, під час якої загинули тисячі людей, являє собою не просте поєднання партизанської та громадянської воєн, заколоту й тероризму. Її ідеологічним прикриттям виступає доктрина «русского мира», яка на відміну від куль, що несуть смерть і тілесні страждання, понівечила людські душі.

Останній постріл в околицях Краснодона не означатиме, що «русский мир» відійшов в історичне небуття. Його могильниками можуть стати альтернативні духовні конструкції, запропоновані світочами українського духу. Наприклад, «Київська ідея» або «Український світ». Проте вони поки що не виступають реальною протипагою російським духовним впливам. Відповідно, є над чим працювати.

Володимир СМОЛЯНЮК,
професор, полковник запасу

ПІХОТА ДЕМОКРАТІЇ

Поклавши олівець на стіл, дівчина підійшла до вікна. Вулицею снували люди: хто поспішав додому після виснажливого трудового дня, а хто повільно прогулювався, кутаючись у теплу одіж і підкидаючи ногами опале осіннє листя. Її погляд ковзав від одного перехожого до іншого. Давалася взнаки професія: обличчя, міміка, хода – дівчині все було цікаво. Можливо, цієї миті народжувався новий образ, який незабаром реалізується на папері у вигляді карикатури.

Таких, як вона, називають майстрами гострого олівця, а влучніше – піхотою демократії. Знайомтеся – українська карикатуристка Євгенія Олійник. Народилася 1993 року в Києві, закінчила Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. Працює кореспондентом «Радіо Свобода». У свої двадцять дівчина вміє розгледіти те, чого дехто не бачить, і вік провікувавши. Її карикатури – це ліки від різних хвороб суспільства: корупції, байдужості, монополізації влади, порушень закону тощо. Її роботи вже побачили й оцінили мільйони користувачів мережі Інтернет.

То з чого все починалось, як серед чоловіків-карикатуристів з'явилася ця тендітна дівчина? Наша розмова саме з нею.

– Євгеніє, відколи Ви займаєтеся політичною карикатурою? Чому вирішили спробувати себе в цьому виді творчості?

– Я малюю карикатури для «Радіо Свобода» від серпня 2011 року. Почала робити це цілком випадково: після першого курсу прийшла в редакцію влаштуватись на практику, де обмовилась, що вмію малювати. Редактор тут же запропонувала попрацювати з карикатурою. Ніколи цього не пробуючи, подумала: «Чому б і ні?» Перша робота вийшла несподівано вдалою. До речі, малюнок був про арешт Юлії Тимошенко – тоді це було актуально.

– Щодо часу: карикатура – це одноденна картинка сьогоднішнього, так би мовити, така собі щоденна газета? Або ж малюнки можуть бути злободенними роками, як, наприклад, у часи Другої світової художників Кукриніксів?

– Карикатура має відтворювати певний момент. У

цьому запорука її успіху. Саме тому для розуміння, принаймні, карикатур минулого століття так важливо знати історичний контекст.

– Чи затребувана в Україні політична карикатура?

– В Україні жанр карикатури – це дуже потужне явище, але для читача преси майже невидиме. За часів незалежності в державі сформувалася потужна команда митців, зокрема Анатолій Казанський, Юрій Кособукін, Володимир Казаневський, Віктор Кудін, Анатолій Василенко, Костянтин Казанчев, Марина Туровська, Олексій Кустовський, Олег Смаль і багато інших. Колись журнал «Перець» мав цілий відділ карикатури, проте зараз втратив позиції, а його команда розійшлась по різних виданнях.

Кращі справи – в мережі. Такі сайти, як durdum.in.ua та voronz.in.ua, пропонують різноманітні колажі, «фотожаби» на злобу дня, а в соцмережах можна знайти

групи на тему українського коміксу, де трапляється й чимало карикатур. Сьогодні карикатура – це, безперечно, своєрідний спосіб «спускання пари». Пригадуєте, скільки під час Майдану з'явилося графіті, ілюстрацій, новітнього фольклору? Усе це – способи боротьби зі страхом, відчаєм.

– **Євгеніє, на Вашу думку, чи повинен художник брати участь у громадських протестах?**

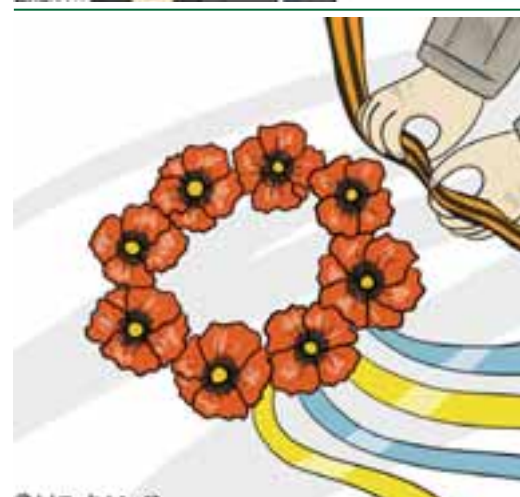
– Як кажуть самі митці, художник нікому нічого не винен! Якщо його громадянська позиція вимагає присутності на акціях, тоді це потрібно. Але він так само має право вважати, що зробить більше користі для суспільства, якщо залишиться в майстерні і продовжуватиме працювати.

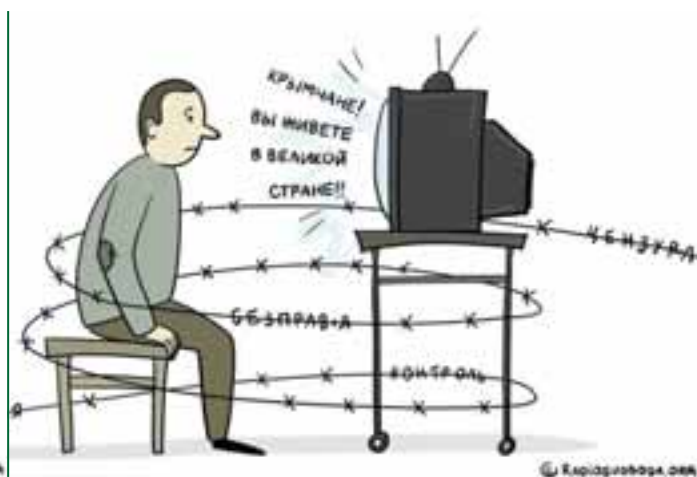
– **Як народжуються персонажі Ваших карикатур?**

– Вони не народжуються, вони вже існують у політичному та соціальному вимірах. Їх необхідно лише виявити, а потім – кумедний сюжет і втілення його на папері. І тут потрібно бути не тільки хорошим художником, але і в певному розумінні

ZHENYA O.

сценаристом своїх творів. Поеднуючи художню майстерність, гіперболізацію та сатиру, ми прагнемо обійти всі заборони. У пригоді стають езопова мова та різні алегорії.

– **Яким чином Ваші роботи доходять до широкого загалу?**

– Мої карикатури публікують на сайті «Радіо Свобода». Жодних нагород не маю, участі в закордонних виставках поки що не брала. Але нещодавно малюнки можна побачити в «Мистецькому арсеналі» як частину виставки до 60-річчя «Радіо Свобода».

– **Якими є плани на майбутнє зокрема у роботі з політичною карикатурою?**

– Малювати далі, що особисто для мене означає боротися з байдужістю, страхом, лінню, жадібністю... Якщо немає політичної карикатури – немає вільної преси. І це аксіома. Карикатура є одним із рушіїв суспільного поступу, бо привертає увагу українців до корупції та соціальних негараздів. Саме тому вона і сьогодні допомагає змінювати мислення, скидати еліти, громити ворога.

Бесіду вів Юрій СМЕЛОВ

Карикатуристи в

Центральний друкований орган Міністерства оборони України «Військо України» продовжує проведення всеукраїнської акції «Карикатурою по ворогу!».

Її мета – зміцнення бойового духу, покращення настрою наших воїнів, активізація патріотизму і громадської свідомості українського суспільства.

Виктор Голуб

До участі в акції запрошуюються всі небайдужі люди, які мають природний дар малювати карикатури!

Тематична спрямованість «Карикатурою по ворогу!» – російська агресія проти України на Донбасі,

кримські реалії під п'ятою російського окупанта.

Кращі роботи увійдуть до спеціальної брошури. Малюнки можна передати безпосередньо до редакції або поштою на адресу: **04050 м. Київ, вул. Мельникова, 81,**

а/с 72, Центральний друкований орган Міністерства оборони України журнал «Військо України». В електронному вигляді малюнки у повному форматі надсилати на адресу: **viysko2012@ukr.net**

ОЮЮЮТЬ ПЕНЗЛЕМ!

В ГРЕЦІЇ Є ВСЕ

Греція займає стратегічну позицію на південному фланзі Північноатлантичного союзу, поблизу Південно-Східної Європи, східного Середземномор'я, Близького Сходу та Північної Африки. Цей регіон відрізняється геополітичною невизначеністю, суперечливими національними інтересами країн і численними конфліктами.

Греція вступила в НАТО 18 лютого 1952 року одночасно з Туреччиною. У розпалі «холодної війни» через географічне положення обох держав неподалік кордонів Радянського Союзу та інших країн-членів Організації Варшавського договору. Ці «дві сусідки» були природною перешкодою на шляху можливого просування СРСР до східного Середземномор'я та багатого нафтою Близького Сходу і водночас забезпечували вільне сполучення морськими шляхами для країн-членів НАТО. Розташовані в цих державах штаби й об'єкти НАТО зміцнили надійність реагування Північноатлантичного союзу на так звану «радянську загрозу».

Членство в НАТО – найважливіший оплот архітектури оборони і безпеки Греції разом з її членством в ЄС.

Участь країни в діяльності НАТО виявилася вигідною для безпеки і стабільності як самої Греції, так і її союзників по Альянсу. ВМС країни беруть активну участь в операціях НАТО в Східному Середземномор'ї і на Близькому Сході. Їхній потенціал щодо сприяння безпеці в регіоні, як і потенціал торгового флоту Греції, дуже помітний, що було продемонстровано під час кризи в Лівані 2006 року і нещодавно в подіях навколо Лівії.

Греція робить активний внесок в усі операції НАТО, включаючи лівійську кризу: від самого початку вона брала участь в операції «Юніфайд протектор», використовуючи свої Військово-повітряні і Військово-морські сили та надавши військам Альянсу основні бази на Криті і Пелопоннесі. Окрім цього, Греція – учасник операції НАТО «Активні зусилля», у межах якої ведеться патрулювання Середземного моря задля запобігання і захисту від терористичної діяльності, а також в операції по боротьбі з піратством «Оушен шилд» біля берегів Африканського Рогу. Крім ключового внеску Греції в морські операції, ця країна також

надавала підтримку у проведенні Місії НАТО в Іраку, бере участь в операції в Косові однією з перших приєдналася до Міжнародних сил сприяння безпеці в Афганістані і навіть двічі брала на себе обов'язки з управління сектором аеропорту міста Кабул.

Проте напружені двосторонні відносини між Грецією і Туреччиною позначилися на ефективності їхньої участі в НАТО. Уже із середини 50-х років минулого століття третя у двосторонніх відносинах змінили пріоритети країн. У грецькій оборонній доктрині союзниця Туреччина стала загрозою номер один, особливо після її вторгнення на Кіпр і домагань в Егейському морі. Через це Греція витрачає на оборону найбільшу частку валового внутрішнього продукту (4,3 % ВВП) серед держав-членів НАТО.

Збройні сили

До складу Збройних сил Грецької Республіки входять Сухопутні війська, Військово-морські сили, Військово-повітряні сили.

Армія комплектується за принципом загального військового обов'язку, її чисельність становить майже 178 тис. осіб. Призовний вік: 19–45 років. У воєнний час дозволяється мобілізувати призовників, вік яких поточного року становитиме 18 років. Термін військової служби – 1 рік для Сухопутних військ та 9 місяців для Військово-морських і Військово-повітряних сил. Жінки мають право проходити військову службу на добровільній основі.

Вищий орган управління Збройних Сил – Міністерство оборони Греції, орган військового управління – Генеральний штаб Національної оборони Греції.

Сухопутні сили та флот Греції були створені під час війни за незалежність проти Османської імперії 1821 року, а Військово-повітряні сили – у вересні 1912 року.

Сухопутні війська

Сухопутні війська є найбільш численним видом Збройних сил Греції. Їхню основу становить 1-ша армія у складі 1-го та 4-го армійських корпусів. Вона відповідає за оборону північного та східного напрямків на материковій частині Греції, забезпечує головне командування внутрішнього моря й островів, оборону островів в Егейському морі.

Крім цього, у складі Сухопутних військ є 3-й армійський корпус, призначений для використання у складі Збройних Сил НАТО.

Озброєння і військова техніка Сухопутних військ відрізняються значною кількістю типів, а також наявністю морально застарілої техніки. Зокрема, парк бойових машин включає 879 німецьких та 503 американські танки. Є також 243 французькі бойові розвідувальні машини, 400 БМП-1 з арсеналів колишньої НДР, 1789 американських бетеерів M113. А ще – 501 БТР «Леонідас», які виробляється в Греції за австрійською ліцензією.

Що стосується артилерії, то на озброєнні стоять 575 американських самохідок, 25 новітніх німецьких САУ PzH-2000 калібру 155 мм. А також – понад 700 гармат польової артилерії, більше 5 тис. мінометів і 152 реактивні системи залпового вогню: 116 чехословацьких RM-70 (40x122 мм) і 36 американських MLRS (12x227 мм).

Армійська авіація має у своєму складі 32 легких транспортних літаки, 29 американських бойових вертольотів AH-64 «Апач», 155 багатоцільових і транспортних вертольотів.

Військово-морські сили

Військово-морські сили нараховують понад 30 тис. особового складу, 39 бойових кораблів, 8 підводних човнів, 57 суден забезпечення та 21 вертоліт. Зокрема у строю перебувають 13 фрегатів, 10 корветів, 4 новіт-

ніх та 12 старих ракетних катерів, 4 тральщики. Десантні сили включають 5 десантних кораблів власної побудови типу «Ясон» і чотири кораблі на повітряній подушці «Зубр».

Морська авіація має у своєму складі 19 американських протичовнових та 2 французькі багатоцільові вертольоти. На зберіганні знаходяться 7 американських базових патрульних літаків P-3 «Оріон».

Збройні сили Греції не мають морської піхоти як окремого роду військ у складі ВМС. Бригада морської охорони входить до Сухопутних військ.

Військово-повітряні сили

Військово-повітряні сили нараховують понад 33 тис. особового складу.

Їхній «кістяк» становлять 6 бойових авіакрил і крило ППО з 7 зенітних ракетних дивізіонів.

До командування сил підтримки ВПС входять 2 бойові авіакрила.

ВПС Греції мають 44 французькі сучасні винищувачі «Міраж-2000» і 157 американських F-16. Також залишаються на озброєнні 203 літаки старих моделей.

Окрім винищувальної авіації, грецькі ВПС мають 4 бразильські літаки АВАКС EMB-145, 26 транспортних, 102 навчальні літаки, 34 гелікоптери.

Наземна ППО включає 36 пускових установок американського ЗРК «Патріот», 12 пускових установок російської ЗРС С-300ПС, що формально належить Кіпру, 33 ЗРК малої дальності. Зокрема, 9 французьких «Кроталь», 4 російські «Тор-М1», 20 італійських «Скайгارد-Спарроу».

Сили спеціальних операцій

Сили спеціальних операцій Греції становлять бригада морської охорони, бригада «командос» і спеціальний парашутний повітрянодесантний загін.

Командування ССО підпорядковується безпосеред-

ньо начальнику Головного штабу національної оборони і розташовується в Афінах.

Спеціальний парашутний повітрянодесантний загін був сформований 1959 року як патрульний підрозділ глибинної розвідки. Його завдання – стратегічна розвідка, бойові рейди і диверсійні дії. У Збройних силах Греції цей елітний загін вважається одним з найбільш боєздатних і його діяльність засекречена. Особовий склад загону становлять виключно офіцери й унтер-офіцери, підготовка яких здійснюється в армійському тренувальному центрі спеціальної війни KFAR, центрі SERE, на парашутних курсах, морських курсах МΥΚ і у школі глибинної розвідки НАТО в Німеччині. Особовий склад загону проводить спільні тренування та навчання з усіма аналогічними підрозділами країн НАТО за винятком турецьких.

Сили спеціальних операцій ВМС включають загін водолазів-підривників. Він призначений для виконання диверсійних завдань проти судноплавства і баз у тилу противника, розвідки й очищення району майбутньої морської десантної операції, знешкодження боєприпасів і боротьби з морським тероризмом. Формування загону почалося 1957 року, коли 2 морські офіцери були направлені у США на базу амфібійних сил у Літл Крик, де вони пройшли курс підводних підривних робіт. Після повернення у Грецію ці військові підготували ще 12 водолазів-підривників. Створений загін підпорядкували оперативному амфібійному командуванню ВМС Греції. У 1959 році був сформований власний окремий штаб і створено навчальний полігон загону на території військово-морської бази Еквараманга. Крім грецьких інструкторів, на цьому полігоні працюють і американські фахівці, які здійснюють додаткову підготовку „командос”.

У 1970 році загін пройшов реорганізацію. На даний час у його складі 110 вояків.

Інтеграція в НАТО позитивно позначилася на Греції, адже значно розширилися можливості країни для розвитку оборонного потенціалу і створення стабіль-

ності та безпеки. Вступ Греції до Альянсу розширив і зміцнив можливості її Збройних сил щодо впровадження нових ідей стосовно всіх аспектів військової реформи, включаючи розробку концепцій, поліпшення організаційної структури, вдосконалення оперативних потенціалів, інфраструктури, стандартизації та бойової підготовки. Греція розробила ефективну і результативну довгострокову оборонну програму, що призвела до створення достатніх для потреб країни Збройних сил.

Тетяна Савченко

Пріоритети Альянсу залишаються незмінними

1 жовтня норвезький політик Єнс Столтенберг офіційно очолив Організацію Північноатлантичного договору. На цій посаді він змінив Андерса Фога Расмуссена, який керував НАТО останні п'ять років.

Вперше за роки існування Альянсу цією впливовою військово-політичною організацією буде керувати норвежець. Єнс Столтенберг досить відомий і впливовий політик: свого часу він двічі обіймав посаду Прем'єр-міністра Норвегії. Перший раз він керував норвезьким урядом трохи більше року – з березня 2000-го по вересень 2001-го. Друга каденція була значно тривалішою: Столтенберг очолював Кабмін з 2005-го по 2013 рік. Цікаво, що при формуванні уряду 2009 року Столтенберг дотримався принципу повної гендерної рівності: до складу нового Кабінету Міністрів тоді увійшло 10 чоловіків та 10 жінок.

У період, коли біля керма влади в Норвегії стояв Столтенберг, країна підтримала США у боротьбі з тероризмом і відправила майже 600 військовослужбовців до складу миротворчої місії НАТО в Афганістані. Зараз майже всі норвезькі військові підрозділи залишили Афганістан у ході виведення військ Альянсу з цієї країни. У війні з тероризмом в Афганістані Норвегія втратила 10 солдатів, маже 850 – отримали поранення.

Також за часів прем'єрства Єнса Столтенберга країна зіштовхнулася з тероризмом на власній території. Так, 22 липня 2011 року кривавою датою увійшло в сучасну історію Норвегії: того дня Андерс Брейвік здійснив зухвалу терористичну акцію. Норвезький прем'єр заявив, що відповіддю на цю атаку має бути «більший демократизм, більша відкритість».

А свої перші кроки у великій політиці Єнс Столтенберг починав як журналіст, працюючи у газеті норвезьких лівих сил «Arbeiderbladet», яка на той час була впливовим виданням. До речі, Столтенберг походить з відомої в Норвегії родини. Його батько Торвальд Столтенберг був Міністром оборони країни та очолював Міністерство закордонних справ Норвегії. Цікаво, що свого часу, у 1990-х роках, батько нинішнього очільника НАТО був одним із кандидатів на посаду Генсека Альянсу.

Багато експертів вважають нового Генерального секретаря НАТО проросійським політиком. Мабуть, такі твердження ґрунтуються на тому, що за часів свого прем'єрства Столтенберг підписав угоду із російським президентом Дмитром Медведевим, яка вирішила давню

прикордонну суперечку про контроль над багатим на газ і нафту Баренцовим морем. Цей документ був підписаний 2010 року. А ще за два роки стосунки Норвегії і Росії покращилися ще більше, адже було досягнуто домовленостей про створення безвізового режиму між країнами вздовж наземного кордону.

Тому деякі політики вважають, що Столтенберг може зайняти не надто жорстку позицію до Росії в українській кризі. Але більшість вважають, що ця думка є передчасною. Адже в одній зі своїх нещодавніх промов стосовно України Столтенберг заявив: «Росія повинна змінити свої дії. Вона має діяти відповідно до норм міжнародного права і своїх міжнародних зобов'язань. Це саме те, що нам необхідно для встановлення співпраці у майбутньому».

Норвезька преса, коментуючи початок каденції Столтенберга в Альянсі, зазначала, що він – людина консенсусу та безперечно шукатиме компромісів. Також він вважається дуже практичним і вправним політиком, який багато працює і шукає виходи із кризових ситуацій.

На своїй першій прес-конференції як Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг пообіцяв втілювати в життя рішення саміту Альянсу в Уельсі, спрямовані на посилення колективної оборони, розширення мережі партнерів НАТО і збереження міцного трансатлантичного зв'язку.

– Саміт визначив чіткий курс. Рішення, ухвалені в Уельсі, забезпечать НАТО готовність до розвитку подій у майбутньому. Отже, на новій посаді це будуть три мої пріоритети: зберігати міць НАТО, допомагати підтримувати стабільність в наших сусідів, працюючи з партнерами, та підтримувати найміцніший зв'язок між Європою і Північною Америкою, – зазначив Столтенберг.

Як відомо, на Уельському саміті країни НАТО вирішили збільшувати видатки на колективну оборону. Одним із факторів, що призвели до цього рішення, стала агресія Росії по відношенню до України.

– Зараз настав час принаймні зупинити зменшення витрат на оборону, а далі – поступово починати збільшувати цю статтю протягом наступного десятиліття. Останніми роками НАТО скоротила витрати на оборону, тоді як інші кра-

їни навколо нас, зокрема Росія, значно їх підвищили. Тому настав час спрямувати цю тенденцію у протилежний напрям, – наголосив Столтенберг в інтерв'ю європейським медіа.

У спадок після Расмуссена новому очільнику НАТО Єнсу Столтенбергу залишається конфлікт із Росією, а також розвиток ситуації в Афганістані. Адже невідомо, як розвиватиметься ситуація у цій країні, коли війська НАТО вийдуть, а бойовики Талібану залишаться.

Перед Єнсом Столтенбергом також суттєвим викликом стане «Ісламська держава Іраку та Леванту» – екстремістський рух, який безпрецедентними темпами охоплює Ірак і Сирію та, за словами західних лідерів, загрожує не тільки Близькому Сходу, а й безпосередньо європейським державам. До того ж терористи майже впритул наблизилися до кордонів Туреччини – країни-члена Північноатлантичного альянсу.

Тому, коментуючи ситуацію навколо терористів з «ІДІЛ», Столтенберг зазначив, що захист усіх союзників він вважає головною відповідальністю для НАТО.

– Ми розгорнули ракети Patriot у Туреччині, аби бути здатними її обороняти, щоб допомогти їй захистити себе від будь-яких наслідків насильства та боїв, які ми побачили у Сирії і які тепер також спостерігаємо в Іраку. І ми, звичайно, цього дотримуємося. Крім того, ми дійшли згоди на саміті в Уельсі, що готові надати допомогу Іраку для покращення, зміцнення його сил безпеки, аби вони підвищили боездатність і могли краще захистити себе, – зауважив Генеральний секретар НАТО Столтенберг.

«Жоден поранений не буде обділений увагою»

Чимало військовослужбовців Збройних Сил України, які брали активну участь в антитерористичній операції, зазнали тяжких поранень. Вони потребують не лише якісного лікування, а й повноцінної реабілітації. Про те, як вирішується ця проблема, ми попросили розповісти директора військово-медичного департаменту Міністерства оборони України, полковника медичної служби, заслуженого працівника охорони здоров'я України Віталія Андронатія.

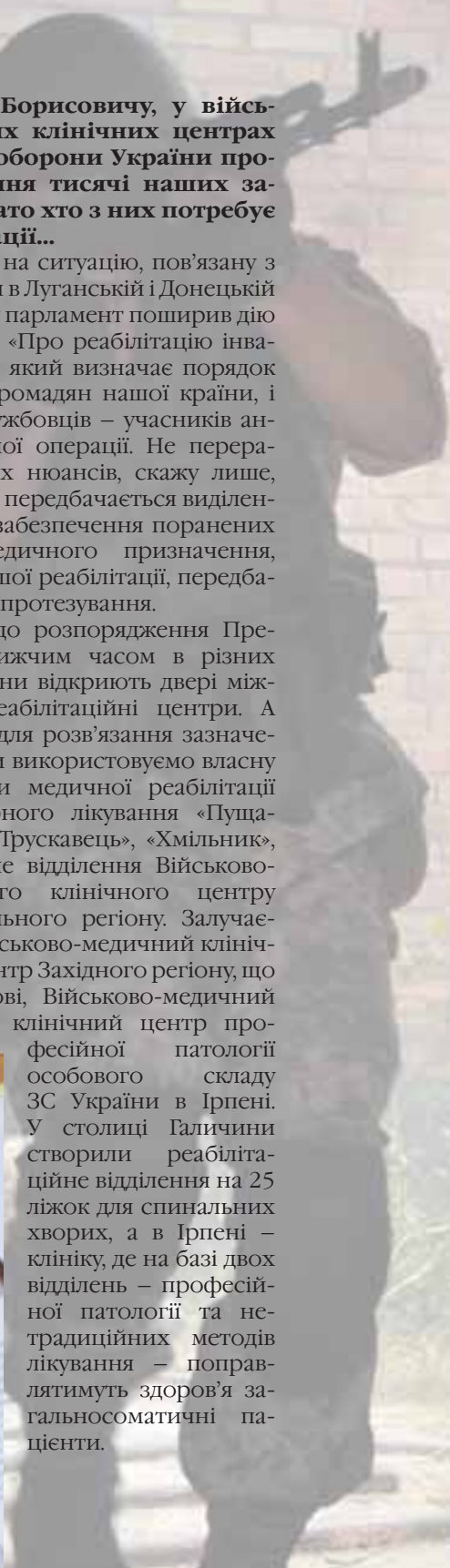
ний учасник АТО

– Віталію Борисовичу, у військово-медичних клінічних центрах Міністерства оборони України пройшли лікування тисячі наших захисників. Багато хто з них потребує ще й реабілітації...

– Зважаючи на ситуацію, пов'язану з бойовими діями в Луганській і Донецькій областях, влітку парламент поширив дію Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», який визначає порядок протезування громадян нашої країни, і на військовослужбовців – учасників антитерористичної операції. Не перераховуватиму всіх нюансів, скажу лише, що згідно з ним передбачається виділення коштів на забезпечення поранених виробами медичного призначення, технічної та іншої реабілітації, передбачений порядок протезування.

Відповідно до розпорядження Президента найближчим часом в різних областях України відкриють двері міжрегіональні реабілітаційні центри. А поки що ми для розв'язання зазначеної проблеми використовуємо власну базу: центри медичної реабілітації та санаторного лікування «Пуща-Водиця», «Трускавець», «Хмільник», санаторне відділення Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону. Залучаємо і Військово-медичний клінічний центр Західного регіону, що у Львові, Військово-медичний клінічний центр професійної патології особового складу ЗС України в Ірпені. У столиці Галичини створили реабілітаційне відділення на 25 ліжок для спинальних хворих, а в Ірпені – клініку, де на базі двох відділень – професійної патології та нетрадиційних методів лікування – поправлятимуть здоров'я загальносоматичні пацієнти.

Роман Федорин, солдат-контрактник

- Знаєте, коли мені запропонували поїхати до санаторію і пройти курс реабілітації, я спочатку не захотів. Вважав, що воно мені не допоможе. Але лікарі наполягли, і я погодився.

За час перебування в санаторії навчився краще пересуватись, відчув у собі більше фізичної сили. Вправи, які тут роблю, розвивають м'язову систему рук, що для мене дуже важливо, оскільки в одному з боїв я втратив ногу. Отримую багато різних процедур, які сприяють загальному оздоровленню, зі мною працюють лікарі-реабілітологи, психологи. Останнім часом почав помічати, що світ не сприймаю у таких чорних фарбах, як раніше.

Розширити спектр послуг ми плануємо у кожному військово-медичному клінічному центрі, а також у військовому санаторії «Хмільник», що на Вінниччині, та на базі відпочинку в Іллічівську Одеської області.

До речі, у Львівському й Ірпінському центрах у недалекому майбутньому планується створити сучасні реабілітаційні центри, оснащені найновішим медичним устаткуванням, де протягом досить тривалого часу проходитимуть реабілітацію військовики з найскладнішими пораненнями. При створенні таких закладів ми враховуємо досвід інших країн світу. Так, пересвідчившись, що неабиякий морально-психологічний вплив на одужання пацієнта має перебування поруч з ним його рідних і близьких людей, ми створюємо всі умови для їхнього повноцінного спілкування. Загалом намагаємося, щоб наші хлопці отримували таку медичну допомогу, яка за своєю якістю не поступалася б тій, що надається хворим у Німеччині чи Ізраїлі. А поки що в Ірпені перебувають військовики, які зазнали суттєвих пошкоджень опорно-рухового апарату, у Хмільнику – в яких пошкоджені різні ділянки тіла, в опіковому центрі на Вінниччині проходять реабілітацію солдати й офіцери, які мають опіки різних ступенів важкості.

– Розкажіть, будь ласка, про сам курс реабілітації, який пропонують у таких центрах.

– Вогнепальні поранення призводять до тривалих функціональних розладів людського організму, суттєвого зменшення працездатності. Особливо при втратах кінцівок. Адже в таких випадках відбувається зміна рухомих навичок, розвивається комплексотворне пристосування людини до нових умов життя. Його можливості значною мірою залежать від витривалості м'язової системи. Тож усі заходи, що проводяться у процесі реабілітації, спрямовуються саме на відновлення здоров'я пацієнта, попередження різних ускладнень, які часто виникають після поранень.

Сьогодні чимало військових, які знаходяться в названих мною санаторіях і центрах, схвально відгукуються про рівень надання медичних послуг, умови

проживання та належне ставлення до них персоналу. Люди повільно, але все ж повертаються до життя. І для цього ми робимо все можливе. Залучаємо кращих лікарів-реабілітологів широкого профілю, фізіотерапевтів, психіатрів...

– До речі, щодо психологічної реабілітації, чи потребує вона її сама?

– На жаль, протягом усіх років існування наших Збройних Сил у військовому відомстві не приділяли належної уваги цій проблемі, оскільки ніхто не сподівався, що доведеться воювати. Сьогодні ж реальність така, що близько 80 % бійців потребують психологічної реабілітації – вони мають ознаки психологічної дезаптації, яка є наслідком бойового стресу, бойової втрати. Відомі випадки, коли військовики, які були під обстрілами «Градів», протягом кількох тижнів ні з ким не розмовляли, навіть не відповідали на телефонні дзвінки рідних, не виходили з палати і відмовлялися від їжі. Важко переносять українці і коли на їхніх очах гинуть бойові друзі-брати.

Нині ми надолжуємо згаяне: працюємо над внесенням до бойових статутів рекомендацій для командирів щодо профілактики бойових стресів, моральної і фізичної втрати серед особового складу, задіяного в бойових діях, відкриваємо центри психологічної реабілітації. Так, на базі Старокостянтинівської поліклініки, що на Хмельниччині, завершується процес розгортання військового госпіталю, у складі якого передбачається відділення психоневрологічної реабілітації. Словом, робимо все можливе, щоб у людей, яким довелося зі зброєю в руках відстоювати територіальну цілісність України, якомога скоріше загоювалися душевні травми.

– Який термін перебування військовослужбовців у реабілітаційних центрах і відділеннях?

– Це, як правило, 15-30 днів.

– Повернімося до питання протезування. Як вирішується ця проблема на державному рівні?

– Цього року уряд створив Державну службу з питань учасників антитерористичної операції. Її фахівці визначають перелік закладів, які будуть використовуватись як реабілітаційні центри і працювати над розв'язанням інших важливих проблем, також і пов'язаних з протезуванням.

– Скільки військовослужбовців Збройних Сил України потребують протезування?

– Його, а також тривалості нейропротезування потребують близько 50 осіб. Із них 25 пацієнтів очікують протезування

нижніх кінцівок, 6 – верхніх, 3 – верхніх і нижніх, 4 – протезування ока.

Протезування здійснюватиметься безкоштовно. При цьому як тих учасників АТО, які будуть визнані інвалідами, так і тих молодих людей, які з морально-етичних причин не побажають отримувати цей статус.

– Для цього, мабуть, доведеться збирати купу різних довідок, свідчень, які б підтверджували участь у бойових діях...

– Зовсім ні. Достатньо документального підтвердження, що людина є учасником антитерористичної операції. Потрібно також пройти медичну комісію та отримати довідку відповідного зразка.

– Якими протезами забезпечуватимуться учасники АТО – вітчизняного виробництва чи імпортного?

– Українські військовослужбовці забезпечуватимуться протезами німецької фірми «Отобок». Наші спеціалісти тривалий час вивчали досвід німецьких колег. Наші виробники успішно опанували новітні світові технології виготовлення протезів і не менш успішно використовують їх сьогодні у виробничому процесі. Кабінет Міністрів України на вирішення зазначеної проблеми вже спрямував понад 200 мільйонів гривень. Також було прийняте рішення, що в разі неможливості виконання протезування в Україні воно здійснюватиметься за кордоном. Обіцяє надати реальну допомогу у проведенні протезувань наших військовослужбовців і НАТО.

– Особисто знаю кількох десантників, які отримали важкі поранення хребта і вже тривалий час прикуті до ліжка. Щоправда, дехто з них уже пересів у візок. На що вони можуть розраховувати?

– Важкі травми хребта мають 11 військовослужбовців, а 4 – поєднані травми хребта і черепно-мозкові. На жаль, з такими ушкодженнями людину вкрай важко, майже неможливо поставити на ноги. Це гірка, але правда. Наші військові лікарі – професіонали, та не чарівники. Вони врятували бійцям життя, але поставити їх на ноги, на жаль, не змогли – це неможливо. І не тому, повірте, що в них не вистачило медичного хисту. Нещодавно до Головного військово-медичного клінічного центру МО України завітали німецькі лікарі. Вони ознайомилися з історіями деяких хворих, методами їхнього лікування і були просто вражені талантом українських цілителів.

Та не всі шанси використані. Тому ми подали до штаб-квартири НАТО список

спинальників. Сподіваємось, що знайдеться країна, яка відгукнеться на наше прохання і спробує їм допомогти.

– Деякі військові з тяжкими ураженнями хребта вже перебувають на лікуванні за кордоном. Чи є надія, що там їх поставлять на ноги?

– На лікуванні в різних країнах світу побували майже 40 поранених. Наприклад, в Ізраїлі проходили і продовжують лікування 7 осіб, у Литві – 10, в Естонії – 10, у Німеччині – 19. Сподіваємось, що нашим зарубіжним колегам вдасться їм допомогти.

– Хто оплачує перебування українських військовослужбовців у зарубіжних клініках, адже лікування в них обходиться в солідну суму...

– До справи оздоровлення поранених долучаються різні громадські, благодійні організації і фонди, волонтери, які збирають кошти. Кожна небайдужа до чужого горя людина може надати посильну допомогу як через ці структури, так і особисто.

– У нашій державі прийнято багато законів, постанов, спрямованих на розв'язання різних соціальних проблем. Але не всі з них працюють. Чи не спіткає така ж доля і ці зміни до законів про реабілітацію та протезування учасників АТО?

– Вважаю, що ні. Адже все, що пов'язано із цими проблемами, сьогодні знаходиться під пильним контролем Міністерства оборони, парламентаріїв, громадськості, тож будь-яка несправедливість стосовно бійців викличе широкий резонанс у суспільстві. А якщо у вас є якісь хоча б найменші сумніви, завітайте до будь-якого медичного закладу МО і поцікавтеся в будь-якого пораненого бійця, який там лікується, чи доводилося йому хоча б копійчину витратити на ліки. І тоді переконаєтесь у щирості моїх слів.

Знаєте, питання надання якісної спеціалізованої медичної допомоги кожному, хто сьогодні зі зброєю в руках боронить рідну землю, є справою особистої честі для мене. Важливо, що така ж позиція й у перших осіб військового відомства, держави. І в цьому запорука того, що ніхто не буде обділений увагою.

Інтерв'ю провів Сергій ЗЯТЄВ

**Сергій
Льницький,
солдат контрактної
служби 79-ї
високомобільної
десантної бригади**

– Перебуваючи в районі антитерористичної операції, потрапив під обстріл з «Градів». Через важке поранення лікарі змушені були ампутувати мені ноги. Пролікувавшись кілька місяців у військовому госпіталі, сьогодні перебуваю в санаторії, де проходжу курс реабілітації. Мені тут подобається: лікарі, медсестри до нас уважні, ми отримуємо різні процедури, зокрема фізіотерапевтичні, масаж, до наших послуг басейн. Після кількох тижнів реабілітації почуваюся значно краще. Коли закінчиться термін перебування, поставне питання протезування. Я до нього готовий і фізично, і морально.

*Поки останній солдат
не буде похований,
війна не закінчиться...*

Про це важко говорити, це неймовірно болить: на порожніх полях лежать тіла українських воїнів, наших поки що не похованих героїв. А на кожного з них вдома чекають мати, кохана, дитя... Багато хто вже розуміє, що не дочекаються, але змиритися з тим, що син, коханий, батько просто зник, — нестерпно. Для них важливо поховати рідних як героїв. Адже, не поставивши цю болючу крапку, неможливо далі жити. Їм так потрібно мати можливість прийти на могилу рідної людини, покласти квіти і всім миром сказати: «Дякуємо!»

СЛІДАМИ ЗАГИБЛИХ ВОЇНІВ

Зпочатком активних бойових дій у зоні АТО вивезення поранених і загиблих з поля бою здійснювали лише військові. Проблема пошуку й евакуації тіл загиблих військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, залишених на територіях тимчасово невідконтрольних Збройним Силам України, загострилась у серпні. Деякі з них залишаються недослідженими й дотепер, а доля солдатів — невідомою. Оборонне відомство вирішити самотужки це питання не може з об'єктивних причин. Однак військові у межах Проекту цивільно-військового співробітництва разом із дирекцією Національного військово-історичного музею

знайшли тих, хто має досвід пошуку загиблих під час Другої світової війни. Протилежна сторона не заперечує евакуацію загиблих цивільними особами.

На даний момент Всеукраїнська громадська організація «Союз «Народна пам'ять»» у партнерстві з військовими реалізує гуманітарну програму з евакуації тіл загиблих із зони боїв.

14 жовтня 2014 року у приміщенні Андріївської церкви молебнем за упокій душ загиблих патріотів України відкрилась виставка, присвячена скорботній місії волонтерів-пошуковців. Експонувались унікальні речі, знайдені на місцях боїв: фрагменти військової техніки, особисті речі солдат і документи, що підтверджують російське походження зброї терористів. Ярослав Жилкін, керівник ВГО «Союз «Народна пам'ять»», визначити, що страшніше — потрапити під обстріл чи побачити те, що довелось, — не береться. Завдяки гуманітарній місії пошуку, евакуації та повернення рідним тіл солдатів із територій, тимчасово невідконтрольних українській армії, яку виконують волонтери під Іловайськом, Старобешевим, Савур-Могилою та на інших місцях, доставлено на експертизу ДНК тіла понад 155 загиблих воїнів.

Керівник Проекту цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України полковник Олексій Ноздрачов пояснив, що Міноборони не має можливості проводити ідентифікацію. Відповідну експертизу знайдених тіл покладено на експертно-криміналістичні служби Міністерства внутрішніх справ.

Голова ВГО «Союз «Народна пам'ять» Ярослав Жилкін:

«Ми їздимо по місцях, де ситуація не дозволила військовослужбовцям української армії забрати убитих товаришів, опитуємо мешканців, знаходимо поховання і тіла. Спільно із представниками Міноборони відправляємо загиблих на подальшу ідентифікацію і повернення родинам».

Волонтери працюють по шістнадцять годин у надскладних умовах, але це не спиняє добровольців. Чергова група нещодавно повернулась із зони АТО. Вісім із дев'яти пошуковців – криворіжці, члени громадської організації «Пошук-Дніпро». Її керівник Олександр Гузь переконаний, що сьогодні час не слів, а дій. Існують проблеми, які, крім них, вирішити нікому. Тому вносить особистий вклад у, без перебільшення, загальнонаціональну справу – гідне, за християнськими канонами, поховання героїв, які загинули за Україну.

– Раніше ми розшукували загиблих у Великій Вітчизняній війні, – говорить Олександр. – Нині, встановлюючи імена і долі загиблих в АТО земляків, ми виконуємо свій громадянський обов'язок.

ВГО «Народна пам'ять» об'єднує місцеві пошукові організації з 2011 року.

– Зараз ми їздимо по місцях, де ситуація не дозволила військовослужбовцям української армії забрати убитих товаришів, – розповідає голова організації Ярослав Жилкін, – опитуємо мешканців, знаходимо поховання і тіла, залишені просто неба. Спільно із представниками Міноборони відправляємо загиблих на подальшу ідентифікацію і повернення родинам.

У Донецькій області групи постійно працюють з вересня. В експедиції близько 30 осіб, які щотижня підмінюють один одного, адже люди морально і фізично втомлюються. Пошуковець Андрій Ігнатенко, як і його товариші, переконаний, що це необхідно робити, адже хлопці заслуговують гідного спочинку. Загиблих треба поховати з усіма військовими почесностями та відспівати у храмі. Щоб у них була могила, куди можна прийти й поклонитися. Із протилежною стороною пошуковці тримають конструктивний діалог, як то кажуть, з мертвими

не воюють. Головне – допомогти людям знайти своїх близьких. На шляху до кінцевого результату в пошуковців виникає чимало проблем.

– Це логістика, відсутність зв'язку, поломки техніки, – пояснює Ярослав Жилкін. – Конкретну допомогу надає Міноборони. Зокрема, за сприяння Проекту цивільно-військового співробітництва Міністерства оборони України – СІМІК – облаштовується наш табір для роботи в зимових умовах.

Існують і проблеми, для вирішення яких небайдужості волонтерів замало. Знаходячи українських бійців, пошуковці із сумом констатують: воїни, не мали при собі ідентифікаційних жетонів. Зі ста знайдених лише один солдат мав власний розпізнавальний знак. Вочевидь, подбав про себе сам.

– Тема запровадження жетонів досить актуальна, але реальних дій не відбувається, – продовжує Ярослав. – Між тим наявність цього атрибута у військовика, який вибуває в зону активних бойових дій, важлива для всіх: військовослужбовців, гвардійців, міліціонерів, добровольців чи волонтерів. Про це потрібно дбати ще на етапі формування та відправки підрозділів. Адже ДНК експертизи і створення відповідної бази даних потребують чималих ресурсів.

Донедавна існувала проблема страхування життя пошуковців. Вони працюють на Сході добровільно і безкоштовно, проте в умовах, наближених до бойових. У більшості – сім'ї, діти. Іноді родини навіть не знають, куди поїхав їхній чоловік, батько, син. Для забезпечення хоча б сімей «Союз «Народна пам'ять» звертався до багатьох страхових компаній, патріотично прикрашених національними прапорами. Однак, оцінивши власні ризики як не виправдано високі, страховики відмовляли... Тим часом добровольці-пошуковці з різних регіонів України їдуть на війну, щоб вивести тіла загиблих героїв, аби вони могли знайти вічний спокій.

Володимир КОСЕНКО

ДОВІДКА «ВУ»

Гуманітарна місія з пошуку й екзумації тіл українських військових, загиблих у зоні АТО, ініційована Міністерством оборони України, Національним військово-історичним музеєм України та ВГО «Союз «Народна пам'ять»».

З початку вересня пошуковці передали до експертно-криміналістичних служб Міністерства внутрішніх справ України понад 155 тіл загиблих воїнів.

Рідні загиблих знайдуть підтримку у ВГО «Союз «Народна пам'ять»» за телефоном безкоштовної гарячої лінії: 0-800-210-135. Для пошуку безвісти зниклих працює сайт: www.naidy.org.ua

«Війну ми програли»

Про це у своїй книзі «Записки солдата» пише німецький генерал-фельдмаршал Вільгельм Гудеріан.

«Українці постраждали найбільше...»

Прем'єр-міністр Великобританії Вінстон Черчіль, підбиваючи в парламенті підсумки Другої світової війни, сказав: «З-поміж усіх народів, які опинилися під владою гітлерівської Німеччини, найбільше постраждав український. Але він не лише вижив, не скорившись, а й ціною мільйонів людських життів зробив величезний внесок у перемогу над німецьким фашизмом...»

За кілька років панування гітлерівці знищили 714 українських міст, 28 тисяч сіл, з яких 250 спалили разом з їхніми жителями, зруйнували близько 20 тисяч закладів освіти, культури й охорони здоров'я, майже півмільйона житлових будинків. Окупанти, відступаючи, залишали по собі випалену землю.

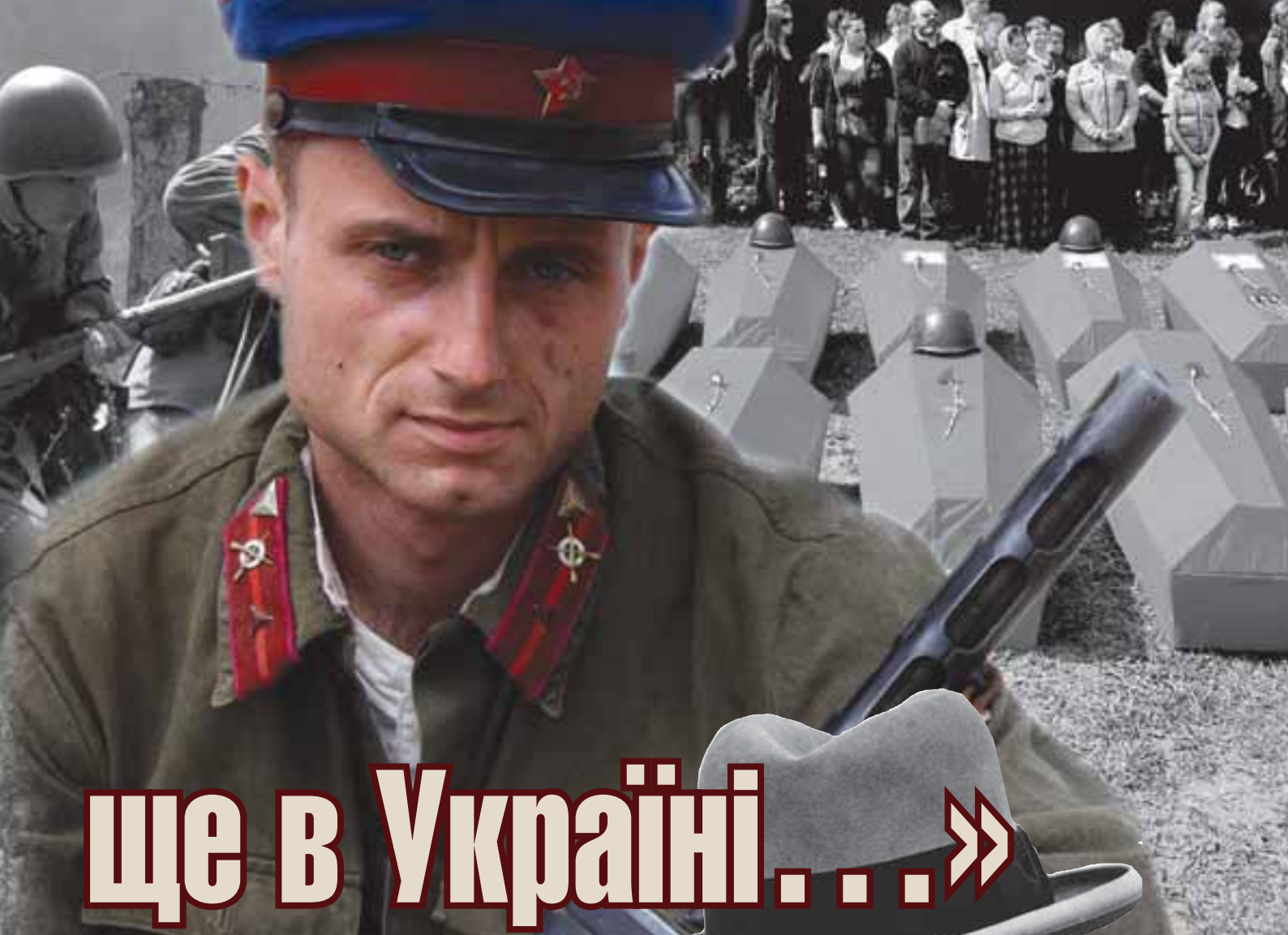
Будуючи «новий порядок», нацисти облаштували близько 250 концентрацій-

них таборів, знищивши в них сотні тисяч військовополонених і мирних жителів. І по сьогодні достеменно невідомо, скільки українців гітлерівці вивезли до Німеччини на примусові роботи (історики схиляються до 2,4–2,5 мільйона). Загальні втрати України під час окупації становили близько 10 % населення, не враховуючи тих, хто загинув на її фронтах. Для порівняння: Франція втратила 1,5 %, Чехословаччина – 3 %, Бельгія – 1,1 %.

Тож не дивно, що після визволення Києва в ньому проживало лише 200 тисяч мешканців проти 900 тисяч у довоєнний час. Менше третини жителів залишилося після вигнання гітлерівців у Харківській, Житомирській, Запорізькій, Полтавській, Волинській, Кіровоградській областях.

«На фронт забирали й калік...»

Звизволенням України від німців восени 1944 року була видана директива «Про порядок призову військовозобов'язаних на звільнених від німецької окупації територіях». Ще не висохло, як мовиться, чорнило на цьому документі, як до полків і дивізій 1-го Українського фронту військові комісаріати призывали близько 4,5 мільйона українців.

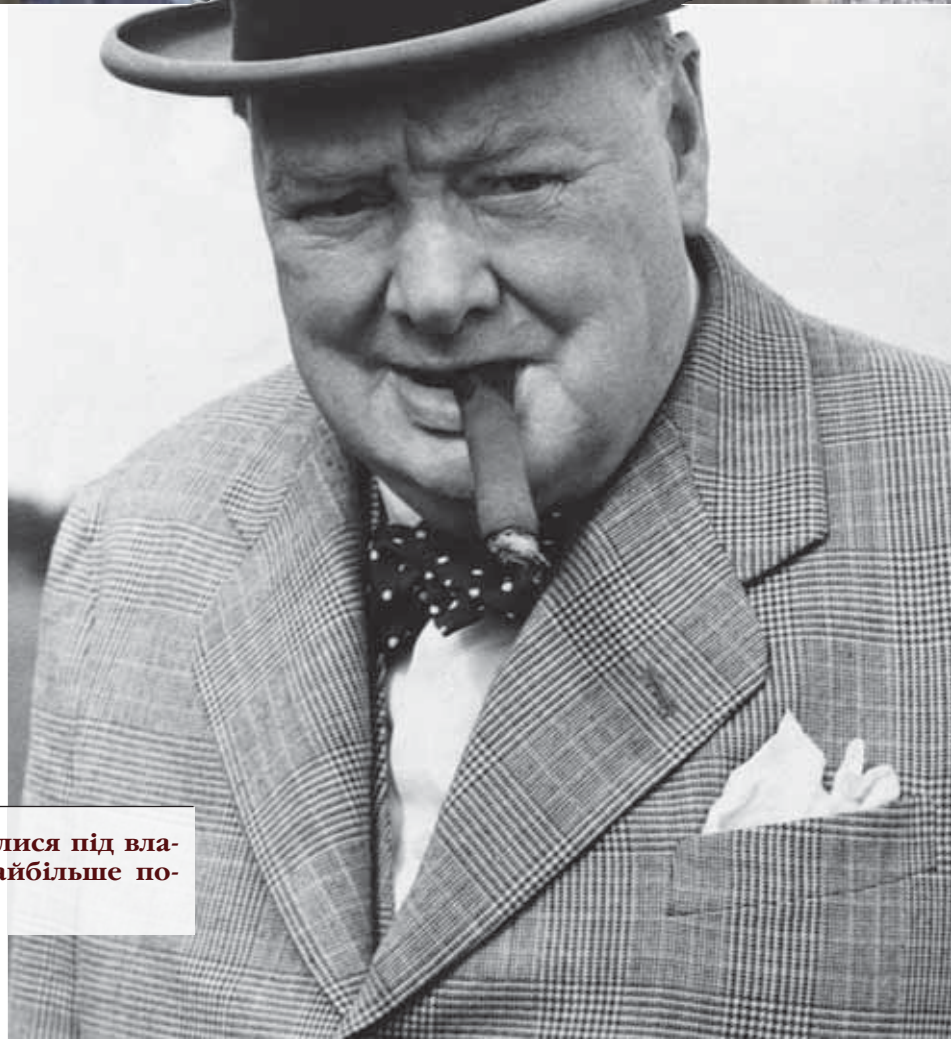
ще в Україні...»

Збереглося багато свідчень, що після визволення населеного пункту до армії забирали навіть 16-річних підлітків і чоловіків, які за станом здоров'я не могли служити в ній.

— Мій батько мав цілий «букет» захворювань, але на це ніхто не зважав, — розповідає житель подільського села Яланець Анатолій Кричко. — Мати, пам'ятаю, благала не забирати його, мовляв, двоє старших синів уже воюють. Але офіцер сказав: «Фронт швидко вилікує...»

Татові пощастило: він, діставши поранення, все ж повернувся додому живим. А ось більшість його односельчан залишилися на чужині. Назавжди. Батько розповідав, що він і його односельчани, з якими пішов на фронт, до цього ніколи не тримали в руках навіть гвинтівки, але ця обставина не завадила «батькам-командирам» відразу кинути їх у бій. Та ще й проти переважаючих сил противника.

Ось як пише у своїх спогадах письменник-фронтовик Анатолій Дімаров: «Ніяких медкомісій не було. На фронт забирали калік і хворих... І погнали нас

«З-поміж усіх народів, які опинилися під владою гітлерівської Німеччини, найбільше постраждав український...»

на німецькі кулемети...з половинками цеглинок! То другий геноцид був проти українців. Ми були не обмундировані, неозброєні. Нас гнали цілий день по морозі лютому, й пригнали в містечко, зруйноване дощенту. Видали половинки цеглин, показали велетенську водойму, скуту кригою, і сказали чекати сигналу – ракети. А коли вона злетить, дружно висипати на кригу й бігти на ворога, який засів на протилежному боці за міцною огорожею, й... вибивати його звідти цеглинками. А він хай думає, що то...гранати! Назад повернути ніхто не міг, бо нам показали добре обладнані шанці, у яких через кожні три кроки сиділи смершівці з націленими нам у спину кулеметами.

Хлопці переді мною падали, як підкошені, я теж впав і лежав... Мене санітари так і підібрали: з намертво затиснутою цеглиною у руках...»

– Ми були гарматним м'ясом, – розповідав мені Олександр Могильчук, якого восени 1944-го призвали до війська. – Не повірите, але нас не навчили й азів ведення бойових дій. Більш того, перед наступом навіть автоматів на всіх не вистачило. Командири ж радили нам здобувати зброю в...бою. Тому й не дивно, що вже в першому бою із 450 новобранців і живими залишилися лише 70!..

Вище командування Червоної армії теж вбачало в українцях, які опинилися на окупованій території, зрадників і не шкодувало їхніх життів. Микита Хрущов у своїх мемуарах згадує, що навіть генерал Москаленко – українець за походженням – люто ненавидів за це своїх земляків.

«Хохлам автомати не давати!»

На одному із засідань Військової ради 1-го Українського фронту – перед форсуванням Дніпра – зайшла мова про 400 тисяч новобранців, яким не вистачало одностроїв. Вислухавши з цього приводу підлеглих, «маршал перемоги» Георгій Жуков сказав: «Нехай воюють у тому, в чому прийшли...»

Постало питання і про озброєння людей автоматами. Така пропозиція, як згадують свідки, викликала в Жукова лють.

– Ніяких автоматів, – розпорядився він. – Вистачить і «трюхлінійок» (гвинтівки зразка...1891 року – прим. авт.). Якщо до їхніх рук потраплять автомати, то вони переб'ють своїх і чкурнуть додому...

Заступник командувача фронту генерал Олександр Кулешов доповів, що на армійських складах є лише 100 тисяч «трюхлінійок», на що командувач Білоруського фронту генерал Костянтин Рокосовський запропонував відправити до Москви посланця, який би доповів у Ставці Верховного командування про ситуацію, що склалася, і попросив допомоги з озброєнням.

– Навіщо ми ламаємо голови над такими дрібницями? – відповів Жуков. – Для чого озброювати й обмундировувати цих хохлів? Вони ж зрадники. І чим більше в Дніпрі їх потопимо, тим краще для них самих: менше на Колиму поїде після війни...

Ніхто не знає точної кількості радянських воїнів, які закінчили свій життєвий шлях у холодних хвилях Дніпра, але живі свідки тих подій кажуть, що їх було десятки тисяч. Наприклад, Дмитро Міщенко у своїй повісті «Батальйон необмундированих» пише: «Цілий батальйон щойно мобілізованих українських чоловіків, необмундированих і неозброєних, кинули на форсування Дніпра й втопили всіх до одного. Особливо багато українців полягло при визволенні Києва, приуроченого до чергової річниці „великої жовтневої революції“, на чому наполіг особисто „товариш Сталін“».

Великій брехні краще вірять?

Під час святкування 1945 року Перемоги Сталін підняв тост за «великий російський народ, без якого не було б великої перемоги». Мине понад 60 років, і президент Росії Володимир Путін заявить, що Росія виграла б війну і без інших республік, зокрема і без України. Кремлівський вождь, мабуть, забув, що Україна дала фронту майже 6 мільйонів

дійсно перебував на службі в німців, давно відомий. Але...

Росіян, за свідченням самих російських істориків, серед зрадників було значно більше. Чого варт лише Російська визвольна армія, якою командував один з кращих генералів Радянської армії генерал-лейтенант Андрій Власов!

Полюбляють у сьогоднішній путінській Росії просторікувати і про Українську повстанську армію, звинувачуючи її у співпраці з Гітлером. При цьому не ба-

бійців і командирів. З 11,6 тисяч Героїв Радянського Союзу кожен п'ятий – українець. З території України в 1941-му були евакуйовані – разом з інженерно-технічними працівниками – тисячі підприємств, які працювали на перемогу у глибокому тилу.

Варто нагадати, що саме на теренах України вдалося суттєво затримати просування німецьких військ углиб країни. Мужність, стійкість і жертвовність бійців, які протистояли фашистам на українській землі, сприяли краху гітлерівського плану так званої блискавичної війни. Невипадково німецький генерал фон Бутлар писав: «Через Київську операцію ми втратили кілька тижнів, вкрай необхідних для підготовки й проведення наступу на Москву». А його колега генерал-полковник Фрідріх Гальдер у своїх щоденникових нотатках битву за столицю України назвав «найбільшою стратегічною помилкою у Східному поході».

Сьогодні російські медіа рясніють «одкровеннями» різних «істориків», «політологів», «експертів» про зрадництво українського народу в роки війни. При цьому вони, як правило, посиляються на те, що українці служили в поліції, охороняли концтабори, де перебували полонені червоноармійці – словом, усіляко прислужували окупантам. Той факт, що дехто з українців

жають визнавати той факт, що українці намагалися за допомогою німців здобути самостійність. Коли ж стало зрозуміло, що з цього нічого не вийде, УПА повернула зброю проти окупантів. Але прислужники російського президента керуються словами Гіббелса, який полюбляв повторювати: «Чим більше, нахабніше брешеш, тим скоріше знайдуться охочі тобі повірити».

До речі, нещодавно Володимир Путін досить схвально відгукувався про цього «пропагандиста-ідеолога»...

Замість епілогу

28 жовтня – це свято кожного свідомого українця, кожного, хто знає свою історію, поважає своїх батьків і дідів, які визволяли нашу землю від німецького фашизму, загинули в гітлерівських катівнях чи були спалені живцем разом зі своїми домівками. Ми заплатили надто велику ціну за право почуватися вільними людьми, бути господарями на своїй землі.

Нині нас хочуть повернути у стійло. Не вийде! Сьогоднішні українці, нащадки тих, хто воював за свою Батьківщину 70 років тому, гідно продовжують їхню справу, відстоюючи державний суверенітет і територіальну цілісність України.

Сергій ЗЯТЬЄВ

Українські батальйони

Осіньне сонце ще пече
Й кидає відблиск на погони,
Плече в плече,
Плече в плече

Йдуть добровольців батальйони.
Хай форма різна, різний вік,
Але відваги в нас немало.
Ми не допустимо повік,
Щоб нас колись завоювали.

*Батальйони українські,
Ми молитимось за вас
І щоб полчища чужинські
Не ступали на Донбас.*

Щоб завтра мирний день настав,
Щоб сонце гріло терикони
І плив над світом запах трав
На схід прямують батальйони.
Вже не ховає сивини
І сліз гірких Вкраїна-мати.
Вітчизни нашої сини
Йдуть рідну землю захищати.

*Батальйони українські,
Ми молитимось за вас,
І молитви материнські
Захистять від кулі вас.*

Мобілка

Стікає піт брудний по скронях
І гаряче пульсує жилка,
А на міцних твоїх долонях
Лежить малесенька ...”мобілка”.

Співають над окопом кулі
І рветься небо “Граду” громом.
Мобілка – ключик в дні минулі,
Міцний зв'язок із рідним домом.

Захриплий скрекіт автомата
Знов затріщав над головами,
А із мобілки: “Чуєш, тату?
Я чемний, слухаюся маму.”

Дружини стримане зітхання
Ефір доносить до солдата:
“Чекаю з вечора до рання.
Воюй, я вмію почекати.”

Аж ось лунає голос мами:
“Вертайсь живим, коханий сину!
Вся Україна разом з вами!
Молюсь за тебе й за Вкраїну!”

Вірші Людмили ГУЦАЛЮК,
дружини українського генерала

БЛАГОЧЕСТИВИЙ ВОЇН

духовно-просвітницький
спецвипуск журналу
«Військо України»

ТІЛЬКИ ЛЮБОВ ЗДАТНА НА ПЕРЕМОГУ!

Єдина сила, здатна генерувати життя, – це любов. Адже вона за своєю суттю є даруванням – щирим і щедрим, вірним і відданим даруванням себе з метою утвердження в повноті життя іншого. Коли любимо, віримо в перемогу нашої любові, бажаємо добра і намагаємося зробити все від нас залежне, аби його реалізувати. Любов не можна меркантильно вимірювати кількістю зробленого, вона впевнено живе лише у щедро подарованому. Любити – це ділитися собою! Без любові не можна... навіть воювати. Йти без любові на фронт – не можна й поготів! Той, хто вирушає на передову, озброєний лише ненавистю, уже переможений. Він може виграти битву, він не зможе перемогти! Тільки любов здатна перемагати!

Тільки любов дозволяє людині, тримаючи в руках зброю, не стати вбивцею, а впевнено залишатись захисником життя. Любити ворога сьогодні – це вміти дивитись поглядом переконаної любові, здатної дарувати життя, в очі його переконаного божевілья, спроможного лише позбавити життя. Тільки любов – справжня, щира та щедра, вірна до кінця – здатна здолати потугу людської немочі. Тільки любов здатна знівечити його беззмістовність змістом власної життєдайної жертвовності. Так, 25-літній десантник Іван з Львівщини прикрив власним тілом два життя в Луганському аеропорту, залишивши молоду дружину і двох маленьких донечок. І десантник Павло з Миколаєва, який у ході бою втратив праве око, лівим встиг зауважити затиснених у підірваній вантажівці чотирьох своїх товаришів, самотужки витягти їх назовні та супроводжувати аж до шпиталю, де лише по завершенні своєї місії дозволить собі знепритомніти.

Ненависть нездатна надихати. Тільки любов дає сили взяти на себе рідну відповідальність за окрему

людину, а в ній – за ціле людство. Тетяна із Дніпропетровська продала власну дачу, аби забезпечити бійців на передовій продуктами, ліками та бронежилетами. Незважаючи на те, що ще зовсім недавно боялася доторкнутися до керма автомобіля, сьогодні самотужки добирається в гарячі точки буремного українського Сходу. Ми часто не наважуємося співчувати, боїмося відповідальності, і тільки справжня любов може допомогти нам геть прогнати страх (1 Ів 4, 18). Ми звикли проектувати своє безсилля на надпотужного політичного супер-когося. А місяця вже приходить! І сказав, що тільки любов здатна здолати розпач і беззмістовність буття, жаль за минулим і страх перед майбутнім, людську ницість, цинічність, продажність і непостійність. Голосно сказав, зовсім недвозначно, з висоти хреста сказав, що любов – це відповідальність за іншого, за слабшого, за того, хто потребує любові. А щоб бути справжньою, любов має бути щирою та щедрою, до кінця вірною! Не ідоли дарують життя, тільки любов!

Зло не дурається соціального формату буття: по завершенні інкубаційного періоду в шовку людського серця вірусом інсталоє себе в систему міжособистісних відносин, невпинно реплікуючи свою присутність в організмі людського суспільства. Ненависть – феномен вірусний по своїй природі. Це механізм – протилежний любові, отже, позбавляє людину її справжньої гідності. Саме тут, де забуваємо про інших і пам'ятаємо лише про себе, вона започатковує процес радикальної деструкції. А Владислав, рятуючи сімох своїх товаришів, сам залишився без руки. У момент, коли один із десантників зстрибував через люк бронетранспортера, услід залетіла граната. Влад впорався вчасно...

Ненависть – це процес спотворення, а не споглядання. І руйнує вона у першу чергу того, хто ненавидить. Ненависть із самого нутра позбавляє людину здатності

**Водам великим любові
не згасити, ані рікам її
не затопити...
Біблія: Пісня пісень 8, 7**

любити, штовхає її до створення власної паралельної ніби-то дійсності, позбавленої будь-яких справжніх основ. Злу байдуже, під якими прапорами ходити на мітинги, до тих пір, доки йому дозволяється знечулювати й атрофовувати природну для людини спрагу справедливості, що проявляється в безумовній повазі до гідності кожної людини, в діяльному співчутті, у відважній небайдужості, у творчій взаємовідповідальності. Так, Сашко з Хмельниччини, коли його група відступала до лісосмуги, віддав пораненому бійцеві свою каску. За кілька хвилин отримав важке осколкове поранення в голову. Далі – кома, шпиталь. Його видужання очікують молода дружина, п'ятирічна донька, батьки та сестри...

Зло не може перемогти, бо нездатне дарувати життя. Жорстокою ілюзією для людини завжди залишатиметься створена її підсвідомими страхами уявна ніби-то дійсність. Зло нездатне надихати, воно лише змушує захищатись, не може любити, а лише імітує буття, фіксує у просторі та часі трагічну відмову людської свободи від найвищого дару Божественного генія та провокує обумовлене такою відмовою жорстоке прагнення безоглядного самоутвердження. А сирота Хома з Львівщини на фронті потоваришував з Аксеном із Луганщини. Усі бої проходили разом, пліч-о-пліч, як годиться справжнім фронтовим побратимам. Разом були і в бою під Іловайськом, коли граната бойовиків полетіла прямісінько в їхній загін, не залишаючи часу сховатися. Аби врятувати життя товаришів, на гранату ліг Хома – наймолодший у батальйоні. У цьому ж бою загинув і його вірний друг Аксен... Тільки любов здатна на перемогу. Коли ми любимо, віримо в перемогу любові, заглядаємо ген до обривів її реалізації, плекаємо образ дійсності, що відповідає нашим найчистішим маренням, і у творчому пориві шукаємо завжди нових шляхів його здійснення. Коли любов справжня, вона творить

красу. Коли любимо, ми стаємо неабияк схожими на самого Творця – ми творимо життя! Відблиск цієї божественної естетики дозволяє нам не втрачати надії, якою непроглядною не виглядала б темрява беззмістовності і яким би радикальним не видавався біль.

Біль трансформує людське буття, фокусує на собі всі наявні в людській особистості ресурси. Ми ідентифікуємо себе з нашим болем, зосереджуємось усім своїм єством там, де болить, аби захиститись, аби інстинктивно відстояти саме життя. Коли болить, добро здається відсутнім. Страждання змушує людину, яка тепер усім своїм єством намагається відшукати та схопитись за наймінімальнішу дозу життя, за якусь атомарну часточку змісту, вигукувати із найглибших закутків її свідомості: «Боже мій, Боже мій, чому мене покинув?» (Пс 22, 1). Не від безсилля сходить Любов у людський вимір її радикальної відсутності, а від властивої їй природі невгамовної спраги любити – дарувати життя там, де його забракло. Любов сходить до радикального виміру людського болю, аби там, у самій безодні беззмістовності людського існування залишатись любов'ю – справжньою, вірною до кінця. Аби бути справжньою, любов має залишатись вірною до кінця! Жодних медальок і заохочень, салютів і феєрверків, жодних аплодисментів і подяк не пролунало на Голгофі того дня, коли Любов довершувала свою перемогу над потугою зла. Тільки стерильна тиша самотнього страждання, тільки біль відкинення та враження остаточної поразки, тільки жорстокий присмак власного безсилля та відчаю... Страждання творить простір залишеності, який тільки любов здатна трансформувати у простір надії!

Десантник Володимир з Львівщини залишив дружину та двох синів – Владика, якому йде п'ятий рік, і трирічного Артемку. Дружина Антоніна відвела обох на кладовище, показала їм могилу батька, сказала, що він у Бога і більше до них не повернеться. Але діти не втомлюються чекати. Вірять у неможливе... Для мене особисто Україна уже ніколи не буде тією ж – занадто багато знайомих облич я вже ніколи не зможу зустріти на цій землі, занадто багато усмішок безповоротно згасли в жорстоких баталіях людського безумства... Але саме тому вона приречена бути прекрасною! В одному зі своїх листів філософ і містик Сімона Вейль писала: «Якщо в тій темряві, в якій не існує нічого, що можна було б любити, душа перестає любити, відсутність Бога стає остаточною». Сьогодні, як ніколи, ми покликані змінювати нашу глибоко зранену, безжалісно спотворену злом дійсність силою любові – живої, творчої, щирої та щедрої, до кінця вірної, справжньої, аби світ не задихнувся відсутністю добра, аби потуга зла не міцнішала нашим бажанням ненавидіти, аби пролита на рідну землю кров наших братів і сестер не була даремною. Зло у тій формі, в якій воно сьогодні кидає нам виклик, неминуче вичерпає себе. Наше завдання – не заразитись ним, не віддати йому нашого майбутнього! Тільки жертвна любов до тих, хто стоїть за плечима, дає сьогодні українському воїнові сили. Не існує у світі зброї, грізнішої за справжню любов! Це – наш час! Сама історія вимагає сьогодні від кожного із нас надзвичайно важкого і незбагненно прекрасного подвигу: дивлячись в очі смерті, безкомпромісно любити!

ТІЛЬКИ ЛЮБОВ ЗДАТНА НА ПЕРЕМОГУ!

ТІЛЬКИ ЛЮБОВ!..

Отець Андрій ЗЕЛІНСЬКИЙ, військовий капелан

БАТАЛЬЙОНИ КАПЕЛАНІВ

ПОТРЕБУЮТЬ

«Отче наш! Дай нам сили, аби гідно служити Тобі і Вітчизні! Дай нам надію, що ворог наш буде подоланий і ми повернемося додому живими і здоровими! Не полишай нас, будь поруч!...» І таких звернень до Бога у час воєнних випробувань безліч! Недарма кажуть: «В окопах невірючих не буває!» Коли смерть дихає в обличчя, коли здається, що власних сил не вистачає, коли неймовірна втома, духовна і фізична, сковує рухи, а лютий ворог продовжує атакувати, щільно накриваючи «Градами», бійці звертаються до Бога, аби Він розділив з ними природні людські неміч, страх, біль і примножив мужність, мудрість, незламні волю і дух.

Ті, хто пройшов крізь вогонь, на запитання, як їм вдалося пережити весь жах війни, відповідають: «Господь був поруч».

Досвід АТО показав, що присутність на передовій священика, який несе Слово Боже – це завжди підбадьорення та зміцнення віри. Усвідомлення цього пришвидшило запровадження капеланства у Збройних Силах України. Про те, як триває робота на цьому напрямку, розповідає завідувач відділу з питань етнонаціональної політики, релігій та закордонних українців Секретаріату Кабінету Міністрів України Юрій Решетніков.

– Юрію Євгеновичу, протягом багатьох років точилися дискусії щодо запровадження інституту капеланства у силових структурах України, та увесь час перемали опоненти цієї ідеї. І ось у липні з'явилося розпорядження Кабінету Міністрів з прямим керівництвом до дії: «Створювати!» Що послужило головним мотивом прийняття цього рішення?

– Нещодавно питання військового духовенства згадувалося на засіданні Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій. Було зазначено, що, попри весь негатив воєнного протистояння на Сході країни, як не парадоксально, маємо й позитив.

Це, зокрема, консолідація нації, відродження патріотичних почуттів. А також розуміння необхідності душпастирської опіки над військовослужбовцями.

Капеланство в Україні як діяльність церков і релігійних організацій здійснювалось і раніше. Ми знаємо про те, що священики були в наших миротворчих контингентах у колишній Югославії, Іраку, пізніше – в Лівії. Військове командування помітило позитивну сторону їхнього служіння. І вже тоді настійливо лунало запитання: «Чому б нам не запровадити штатне капеланство?» Та все ж остаточну крапку в цьому поставила антитерористична операція на Донбасі.

Тож розпорядження Кабміну – рішучий крок щодо нормативного забезпечення капеланства і в певному сенсі його легітимізація, адже до цього діяльність духовенства у військах регламентувалася лише наказами Міністра оборони.

– Однак у нас не було штатних військових душпастирів. Навіть у миротворчих контингентах, аби направити священика, йшли на компроміс і призначали його на офіцерську посаду...

– Сьогодні в цьому сенсі ми здійснюємо прорив. Із запровадженням інституту капеланства священики, які працюють з військовими, з одного боку набувають офіційного статусу, а з другого – влада бере на себе

зобов'язання щодо їхнього матеріального забезпечення. Передусім це показник розуміння державою важливості співпраці з церквами на ниві душпастирської опіки військовослужбовців. І не тільки Збройних Сил, але й МВС, Держприкордонслужби та Національної гвардії. У підсумку найближчим часом ми матимемо вже капеланство не як діяльність окремих церков, а як функціонування цілої системи.

– **Свого часу я спілкувався з Міністром оборони Республіки Корея. Він доволі чітко охарактеризував мету інституту військового душпастирства у своєму війську. Згадую його слова: «Ми задалися цілтю зміцнити армію і прийшли до капеланства», замислююся: якою мірою це твердження справедливе для нас?**

– Повною мірою! І діяльність Ради з питань душпастирської опіки військовослужбовців при Міністерстві оборони цілком підтверджує це. Усі релігійні спільноти (УПЦ КП, УПЦ, УГКЦ, УАПЦ, РКЦ, Всеукраїнський союз об'єднань євангельських християн-баптистів і Духовне управління мусульман України), представники яких входять до її складу, поділяють і підтримують ідею духовного окормлення українських воїнів. Сьогодні 16 священників на волонтерських засадах працюють у зоні АТО, підтримуючи захисників Вітчизни проповіддю та молитвою. До речі, останнє засідання Ради відбувалося за участю офіцерів Генерального штабу ЗС України, які звернулися до церков з проханням спрямувати на Схід країни ще 17 капеланів, котрих там

конче потребують. Всі, без винятку, представники церков висловили готовність допомогти. Отже, можна констатувати: і уряд, і керівництво військового відомства, і релігійні організації єдині у прагненні забезпечити духовну опіку над нашими воїнами. У важливості служіння капеланів переконаний і Верховний Головнокомандувач. Наскільки мені відомо, ініціатива посилити духовну складову в зоні АТО належить саме йому.

– **Знаю, що процес нормотворчого забезпечення введення капеланства – на завершальному етапі. Розкажіть, будь ласка, яку модель покладено в його основу: американську чи німецьку?**

– В Україні в минулі роки було проведено чимало військово-християнських конференцій з питань вивчення міжнародного досвіду щодо функціонування капеланських служб. Однак сьогодні йдеться про опрацювання власної, української, моделі душпастирської опіки. Чому саме вітчизняної? Передусім через те, що будь-яке закордонне напруження не можна механічно скопіювати. А ще слід враховувати, що ми знаходимося на початковому етапі. Чимало фахівців, залучених до розробки положення про капеланську службу, погоджуються з тим, що цей документ (до речі, найближчим часом його має підписати Міністр оборони) – лише перший крок, а далі саме життя підкаже, яких корегувань він потребує. Очевидно, що життя значно багатше, ніж навіть найдосконаліший нормативний акт.

– **Уже зараз відомо, що українські капелани будуть цивільними. Тобто наша модель ближча до німецької. Кому**

вони підпорядковуватимуться? Чи буде побудована вертикаль служби?

– Так, у фахових колах дійшли згоди, що оптимальнішим рішенням для нас є, аби військовий священник був людиною цивільною. До цього спонукає й традиція, й питання щодо набуття ним відповідного освітнього та кваліфікаційного рівнів. Його діяльність будуватиметься на основі трудового договору з Міністерством оборони. Також важливе положення: капелан не буде підзвітним командирі частини, що в певному сенсі дає йому імунітет. Тобто статус цієї посадової особи – особливий. Його функції не обмежуються задоволенням релігійних потреб військовослужбовців, їхній сенс все-таки ширший. Ми говоримо про те, що військовий духівник має бути представником військового загалу перед тим же командуванням. Для цього йому потрібна певна незалежність. Водночас він підпорядковуватиметься Центру з капеланства, що буде створений у Міністерстві оборони, та канонічним установам своєї церкви. При цьому він залишиться вірним своїй релігійній спільноті, підзвітним священноначалю своєї церкви, але разом з тим, оскільки йде на роботу до військової частини, на нього покладатимуться обов'язки, визначені трудовою угодою.

– **Як відомо, капеланство – це міжконфесійне служіння...**

– Безумовно, військовий душпастир має опікуватися вірними не тільки його конфесії, але й усіма військовослужбовцями, які будуть у його віданні. До речі, за попередніми розрахунками, на одного духівника припадатиме 1 тисяча військовослужбовців. Водночас він може запрошувати і представни-

Священик Тарас Коцюба, УГКЦ:

– Війна змінила військовослужбовців і надала більшу чіткість їхнім думкам та позиціям. Вони звикли, що поруч є священник. Для мене ж максимальною нагородою були їхні слова, що «це наш батюшка». Проводжав у бій, молився, перераховував після повернення, відспівував... Проте найбільше вразили сповіді. Якось підійшов один чоловік, в якому добрий метр у плечах і два висоти. Я дивлюсь в його очі і розумію, що зараз буде. Зазвичай людина просто зривається і плаче. І коли ми завершуємо розмову, то він говорить ключові слова: «Якщо хтось дізнається, що я плакав, то я не знаю, що я тобі зроблю...». Це хлопці, які дійсно загартовані, як сталь. Але які б вони не були – вони залишаються людьми. І їм потрібно відпускати ці моменти. Тому я навчився цінувати чоловічі сльози.

Священик Димитрій МАРАНДЮК, УПЦ:

- У зоні бойових дій абсолютно інша реальність. Тут людина не просто ризикує, але кожну хвилину перебуває в небезпеці. Усвідомлення того факту, що будь-якої миті можуть убити, внутрішньо «мобілізує». Тут виникає зовсім інше ставлення до Бога. І віра в Нього виявляється дуже дієво.

Для священика головне - не боятися. В умовах бойових дій солдат, поруч з яким знаходиться пастир, дивиться на нього, як на броню. Якщо він бачить в очах хоч найменше коливання, воно тут же в ньому самому збільшується у сто-крат і переростає у страх. А страх, як відомо, паралізує

ків духовенства з інших релігійних спільнот, залежно від потреб військового колективу.

Недаремно Україну називають унікальною країною, адже в нас значний поділ навіть серед традиційних церков. Присутній фактор складних міжцерковних відносин, але таки існує міжконфесійний комунікаційний майданчик – Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій, де всі питання можна обговорити та вирішити. Є Рада з питань душпастирської опіки військовослужбовців при Міністерстві оборони, де також знімаються гострі моменти. Радий, що свого часу я доклав зусиль до створення цього інструменту, адже зараз його здобутки очевидні. Зокрема, Збройні Сили на шляху впровадження інституту військового духовенства значно випередили інші силові структури. Тут уже декілька років діють Концепція душпастирської опіки, опрацьований Кодекс капелана. І все це завдяки консолідованій роботі представників оборонного відомства та церков, що входять до складу ради.

- Як вирішуватиметься проблема щодо квот? Адже, як відомо, в положення закладається доволі проста формула: до частини направляється капеланом священик тієї конфесії, що має більшість серед віруючих цього колективу. Погодьтеся, у цьому

випадку шанс стати капеланом мусульманину або протестанту практично зводиться до нуля. Утім їх чимало на волонтерських засадах працює в зоні АТО, у госпітальному служінні і мріє присвятити своє життя капеланству...

- Положення передбачає, що компетенція капелана може розповсюджуватися як на одну частину, так і на значно більшу сферу. Тому, думаю, представництво меншоритарних релігійних організацій так чи інакше буде забезпечене. І певною запорукою цього виступає та ж Рада з питань душпастирської опіки при Міністерстві оборони. Ми не допустимо обмежень релігійних прав тих чи інших віруючих тільки через те, що їх не так багато. Але у зв'язку з тим, що представників цих конфесій мало, постає питання, чи варто в такому разі мати штатного капелана, який їх представлятиме, чи достатньо забезпечити його діяльність на волонтерських засадах? Власне, як зараз і відбувається. Так чи інакше, повторюся, сьогодні ми робимо перший крок, а життя внесе корективи, як говорять самі військові: «Війна план покаже».

- Нині ми маємо надзвичайно важливе досягнення – солідарність церков у їхній рішучості щодо запровадження капеланства та направлення священиків до зони бойових

дій. Побіжно у суспільстві є різні оцінки ролі церков на сьогоднішньому етапі...

- Окупація Криму та війна на Сході країни справді викликали підвищену цікавість до релігійних питань. Цю проблему розглядала й Всеукраїнська Рада Церков. Зокрема, більшість представників релігійних громад у зверненні до керівництва держави наголошували на неприпустимості розхитування міжконфесійної ситуації, допущення міжцерковних протистоянь. На жаль, сьогодні є певні намагання (свідомі чи несвідомі) протиставити одну конфесію іншій так само, як і розділити громадян України за конфесійною ознакою. Мовляв, ось ці ходять в один храм – це патріоти, а ось ті в інший – не патріоти. Насправді, це створює додатковий чинник дестабілізації ситуації у країні. Тому Прем'єр-міністр України зазначив, що уряд займає чітку позицію щодо неприпустимості розпалювання міжконфесійної ворожнечі.

- Дякую за бесіду.

Інтерв'ю вів Руслан ТКАЧУК

Священик В'ячеслав Кізілов, УПЦ КП:

- Складна ситуація у країні поставила перед кожним із нас гостре запитання: чи готовий я докласти конкретних зусиль, чи почекаю остеронь? Байдужість – смерть для священика. Тому – вперед до солдатів. Наші земляки з батальйону «Збруч» тепер мають вишити хоругву з логотипом батальйону, відбулось освячення ікони Спасителя, а також натільних хрестиків для всіх бійців. Я звершував Божественну літургію, відбувалися чисельні Таїнства сповіді та найбільш очікувані духовні спілкування, які давали можливість бійцям відчутти щире душевну підтримку і надавали впевненість у Божому захисті і благословенні. Маю надію та впевненість у нашій неминучій перемозі, коли бачу справжній патріотичний дух наших бійців.

КОМАНДИР БАТАЛЬЙОНУ

«МАРУСЯ»

Наші військові на бойових позиціях у зоні АТО вже неодноразово мали можливість послухати українські музичні твори, що хвилюють серце, лікують душі. «Народна філармонія», яка об'єднала десятки музикантів з усіх куточків країни, вже неабияк популярна серед бійців. Ініціатором творчого пориву артистів стала україночка Руслана Лоцман, дівчина, яка з колегами по сцені готова навіть під кулями нести нашим військовим мистецтво, давати на день по декілька концертів. Після виступів митців хлопці ніби набувають друге дихання і з нетерпінням чекають чергових зустрічей з артистами.

– Руслано, хто першим відкрив твій артистичний талант?

– Мої батьки. А інакше їй бути не могло, адже вони – професійні музиканти. Батько працює директором Будинку культури у моєму рідному селищі Сигнаївка, що в Шполянському районі Черкаської області, а мама – художній керівник цього закладу. Тому нічого дивного не було в тому, що, збираючись вступати на філфак Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького, я, тоді ще школярка, підготувала власну творчу роботу про народні пісні рідного краю. Завершила свої роздуми так: «Хочу співати, як Ніна Матвієнко і Раїса Кириченко, щоб довести: це мистецтво – не забуте, не втрачене, вічно живе!»

Свій атестат про середню освіту одержувала, вже тримаючи в руках диплом музичного фестивалю «Боромля», на якому народний артист України професор Анатолій Авді-

євський вручив мені першу премію в номінації «Народний спів». Саме з тієї перемоги мої життєві плани кардинально змінилися: я вступила до Національного університету культури і мистецтва, який успішно закінчила, як і магістратуру Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, де нещодавно захистила кандидатську дисертацію. І зараз виховую студентів у народнопісенній традиції.

– Отже, сім'я в тебе була співочою...

– Ще й якою! Адже до всього у мене ще троє рідних сестричок. І всі такі голосисті! Батькам після народження старшеньких Валі та Лілі всі передрікали, що третьою дитиною буде хлопчик. А народилася я, і після мене також дівчинка – Тамара. Тато мріяв, щоб син продовжив рід Лоцманів, тому козацьке прізвище не міняв ні на які псевдоніми.

Із часом, коли ми подорослішали і роз'їхалися з рідної домівки, батьки засумували за дитячим галасом. І, не повірите, в мене сьогодні аж п'ять братиків! Тато з мамою взяли

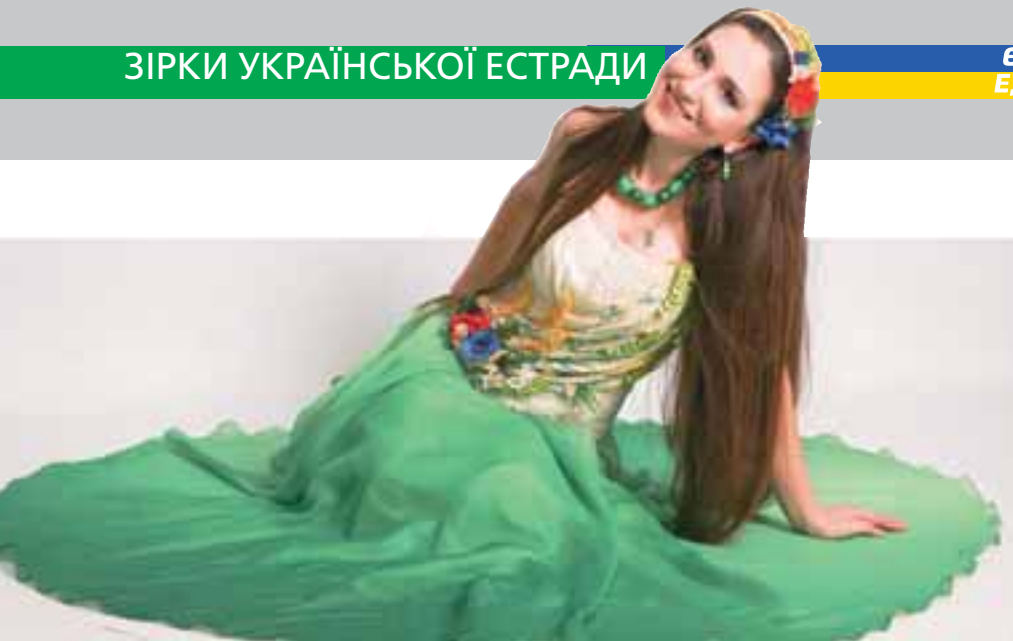
під опіку цих діточок. Тепер у нас, у «Лоцманській» родині, все, як завжди: веселощі, співи, приємна аура, ну і, звісно ж, тяжка сільська робота по дому. Адже, щоб прогудувати таку сім'ю, треба ой як працювати!

– «Народна філармонія» – це суто українське ноу-хау? І хто став ініціатором її створення?

– Ідея була моєю, але без підтримки колег вона б не була життєздатною. Більшість з нас – українські патріоти ще із часів Майдану, коли ми разом виступали на його сцені. Причому наша філармонія на колесах, яка об'їздила з концертами практично всі області України та побувала в багатьох частинах зони проведення АТО, об'єднала і народних артистів, і артистів із народу. Ми поставили перед собою амбітні цілі – за півроку провести всеукраїнський тур, поєднати Північ з Півднем, Захід зі Сходом, показати, що Україна – одна-єдина для всіх українців.

Починаючи з квітня, було проведено понад 120 концертів у військових частинах. Артисти «Народної філармонії» виступали перед

НАША СПІВРОЗМОВНИЦЯ

Співачка Руслана Лоцман, народилася в козацькому краю на Черкащині.

Обробляє та виконує українські старовинні пісні. Автор багатьох музичних творів. Її викладачем вокалу під час навчання в університеті була народна артистка України, лауреат Національної премії ім. Т.Г. Шевченка, Герой України Ніна Матвієнко.

Переможниця всеукраїнських фестивалів: «Боромля» (місто Суми, 2003 рік), «Шевченко-Фест» (місто Львів, 2007 рік), «Цвіт папороті» (місто Стрий, 2008 рік), «Аскольдів глас» (місто Київ, 2010 рік) та міжнародних конкурсів: «Чарівна свічка» (місто Київ, 2006 рік), «Шоу - Західний регіон» (місто Рівне, 2007 рік), «Планета юності» (Естонія, місто Тарту, 2008 рік), «Барви осені» (місто Київ, 2009 рік) тощо. Учасниця телепрограм «Фольк-мюзик», «Наша пісня», «Фабрика зірок», «Університет зірок», «Надвечір'я», «Пісенний марафон» та національного відбору на «Євробачення». Представляла Україну на міжнародних фестивалях у Польщі, Франції, Італії, Прибалтиці, Німеччині, США. Як солістка виступає з видатними художніми колективами – Черкаським академічним заслуженим народним хором, Національним заслуженим академічним народним хором ім. Г. Верьовки, Національним оркестром народних інструментів України, симфонічним оркестром Черкаської обласної філармонії.

мор'яками, льотчиками, танкістами, хіміками, воїнами зенітно-ракетних і внутрішніх військ, резервістами, спецпризначенцями, учасниками АТО у військових госпіталях, бійцями Національної гвардії України, переселенцями з Криму та Донбасу. І повірте – незручності від далеких подорожей, ночей, проведених у тісному мікроавтобусі не порівнянні з позитивним зарядом від спілкування з військовими.

– Напевно, до такої ініціативи могли долучитися лише справжні фанати своєї справи?

– Нам є з кого брати приклад. Приміром, Раїса Недашківська – легендарна актриса українського кіно

і театру, не маючи доброго здоров'я, але вагомий творчий досвід, може дати фору багатьом молодим. Вона завжди поруч із моїми колегами – і на виступах у польових умовах, і тоді, коли доводиться ночувати в солдатських палатках та казармах або працювати на концертних майданчиках по кілька годин поспіль.

– Хто ще з вами виступає?

– Сьогодні вже можна говорити про кістяк учасників, які у складі кількох «екіпажів» несуть мистецтво у війсьکو. Це відомі митці України Раїса Недашківська, Ірина Кириліна, Володимир Гонський, Фемій Мустафаєв, Олександр Гурець, Леся Горова, Тарас Компаніченко, гурти

«Горлиця», «ТаРута», композитори, співаки-барди, історики, викладачі та студенти, журналісти, громадські активісти.

– Як визначаються «маршрути» концертів?

– Ми виїжджаємо до своїх слухачів, як самі поміж собою жартуємо, тільки за «гарячими путівками». Знайшли гроші на бензин, заправили наш мікроавтобус (спасибі нашим водіям-волонтерам Анатолію та Борису, які невтомно долають тисячі кілометрів) – і гайда до чергової частини або населеного пункту з біженцями з Донбасу. Нерідко при цьому встигаємо «відпрацювати» по три-чотири концерти на день.

– Які твори виконують артисти?

– Хлопці із задоволенням слухають різну музику: на сцені звучать старовинні піснеспіви, повстанські пісні, авторські твори. Траплялося, під час концерту митці передавали військовим улюблений солдатський інструмент – гітару – і ті співали. Такі дружні музичні діалоги з бійцями проводили член Національної спілки письменників України Тетяна Володай, Юрій Поляков, Василь Лютий. Їм у відповідь рядовий Роман Сухий з авіаційної частини, що на Миколаївщині, виконав кілька духовних пісень, а вже в Одесі до гітари долучився місцевий віртуоз, соліст Одеської обласної філармонії Дмитро Печкін. Щирими оплесками супроводжувались виступи гуртів «ТаРута», «Горлиця», «Дніпро».

Одна з останніх музичних новинок – композиція, яку між собою жартуємо називаємо «Батальйон «Маруся»». Коли на полігоні під час виступу вимкнулось світло, ми не розгубилися і заспівали «вживу», запрошуючи до співу і танців хлопців. Ці своєрідні «вечорниці» всім так сподобалися, що «філармоністи» такий діалог зі слухачами почали використовувати на кожному концерті. А згодом між переїздами на концерти я написала пісню «Я люблю військових», яку досі виконую разом із солдатами. Кращих співаків-воjakів ми вже записали до свого колективу під творчою назвою батальйон «Маруся».

А якими радісними усмішками ясніють обличчя наших захисників, коли їм вручають листи від київських дітей з театру пісні «Ладонь»

ки» та ніжні послання від студенток Корсунь-Шевченківського педучилища! Ці листи солдати «заробляли» просто на сцені, розповідаючи вірші, співаючи і танцюючи.

Незабутнім спільним номером артистів «Народної філармонії» і моряків з «Гетьмана Сагайдачного» стало виконання пісні про «Капітана» трьома мовами (українською, російською та кримсько-татарською).

У «Народній філармонії» я виступаю і співакою, і директором, і ведучою концертів, вітаючи українських захисників Шевченковим словом і патріотичними піснями. Під час зустрічей з військовослужбовцями відбувається молитва за мир в Україні та світі, яку здійснює настоятель Свято-Покровського храму УАПЦ міста Боярка Київської області отець Димитрій. Хвилиною мовчан-

ня вшановують пам'ять усіх полеглих героїв, борців за волю українського народу в усі часи, Небесну сотню та вбитих на Сході України.

– **Ти сказала, що з вами до частин нерідко виїжджають і волонтери...**

– Хотіла щиро подякувати всім, хто небадужий до ситуації у країні, збирає продукти, теплі речі, купує бронезилети і каски нашим солдатам. Окрім концертів у військових частинах, наші артисти з добровільними помічниками відвідують військові госпіталі, допомагаючи потерпілим у зоні АТО. Із цією метою продовжується цикл благодійних акцій «Народної філармонії» у районах Києва, селах і містах України. Під час концертів збираються кошти та матеріальна допомога для учасників АТО. Так, у Чернівецькому театрі за

тригодинний концерт було зібрано понад 36 тис. грн, які передали в місцевий обласний госпіталь на лікування поранених учасників АТО. А перед цим у Святошинському районі Києва зібрали кошти для сімей льотчиків, загиблих під Луганськом. І ці акції продовжуються.

– **Руслано, що ти хочеш побажати читачам «Війська України»?**

– Миру! Миру всім нам, злагоди, терпіння, оптимізму. Незламної віри у світле майбутнє, що нам так потрібна! А ще для гарного настрою дарую вам свою нову пісню, яка «народилася» просто на полігоні під час невеличкої перерви між нашими концертами. Мені так хочеться, щоб вона зіграла серця українців і покращувала настрій нашим хлопцям та націлювала на перемогу! Слава Україні!

Бесіду в Юрій КУЗНЕЦОВ

ЖУРНАЛИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Видавництво «Академія Саморобкіна», тел. (044) 599-87-00

Наш сайт: www.samorobkin.com.ua

«Академія юного моделіста» — цікавий журнал технічного моделювання і конструювання. У кожному номері — моделі-копії військової та цивільної техніки з картону. Саморобки з металу і дерева. Пізнавальні матеріали, нові рубрики, подарунки! Рекомендовано для занять у школі, гуртках та вдома.

«АЮМ» — журнал військово-патріотичного виховання молоді!

Чекай у 2015 році в журналі «АЮМ» нову рубрику — **«Школа командирів»!**

Бонус! Пластикові фігури і моделі разом із журналом!

Індекс: 68876

«ДОЗОР-Б» Військова техніка України!

Серед передплатників журналів Видавництва «Академія Саморобкіна» на 2015 рік проводитиметься великий розіграш подарунків! Оформити передплату можна в усіх поштових відділеннях зв'язку або на сайті ДП «Преса».

Барбі 68875

АКАДЕМІЯ САМОРОБКІНА 89260

Технічне моделювання 89261

Юний моделіст-конструктор 86345

Веселі саморобки 86334

«Батальйон «Маруся»

1. Ой давно мене вже вдома не було,
Прилетіла, як та пташка, у село,
Та не встигла відпочити й кілька хвиль –
Заморочив мені голову Василь.
А у Києві набрид мені Петро,
Обіцяв дарунків, золота відро.
А хоч би й подарував мені мільйон,
Я втечу у свій Черкаський батальйон.

Приспів:

Бо я люблю військових,
хлопців чорнобрових,
Лисих, кучерявих, світлих і русявих!
Бо я люблю військових,
хлопців чорнобрових,
Не журись, матусю,
В армії Маруся!

2. Залицяється Іванко із Карпат.
файний гуцул він, та шкода – не солдат!
А Назар мене запрошує у Львів,
Щоб за кавою сказати кілька слів.
У Гурзуфі мені стрівся Рафаїл.
Купив персики і сам же їх поїв!
То поїду, мабуть, завтра на Донбас –
Там давно мене очікує Тарас!
3. А із Харкова дзвонив мені Степан,
Обіцяв, що привезе мені баян!
І не знаю, хто з них може бути мій:

Чи із Канева Андрій,
Чи Василько, чи Петро,
Чи Данилко, чи Дмитро,
Чи Назар, чи Рафаїл...
Ой вже немає в мене сил.
Хоч Стецько, хоч Геродот,
Лиш би був він патріот!
Україну щоб любив
і на славу їй служив!

Бо я люблю військових,
хлопців чорнобрових,
Майорів, лейтенантів,
Полковників, сержантів,
Солдатів, генералів,
а також адміралів!
У кого в серці лине:
Слава Україні!

Батальйон "Маруся"

Музична партія з українськими текстами пісні «Батальйон "Маруся"».

Алгоритм: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

ПРИДБАЙ

КАЗНАЧЕЙСЬКІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ

ЗРОБИ
СВІЙ ВНЕСОК

У БОЄЗДАТНІСТЬ
КРАЇНИ

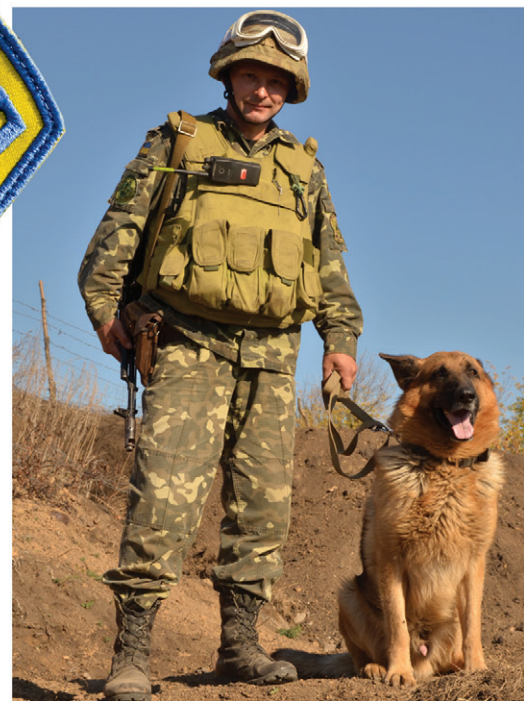
ПІДТРИМАЙ СВОЮ АРМІЮ СЬОГОДНІ, АБИ ЗАВТРА НЕ ГОДУВАТИ ЧУЖУ!

ОЩАДБАНК
ЗАВЖДИ ПОРУЧ

Більше інформації та адреси відділень Ощадбанку,
де можна придбати казначейські зобов'язання «Військові»,
Ви зможете знайти на сайті Міністерства фінансів
WWW.MINFIN.GOV.UA,
сайті АТ «Ощадбанк» WWW.OSCHADNYBANK.COM
Контакт-центр Ощадбанку
0-800-210-800 (дзвінки зі стаціонарних та мобільних телефонів по території України безкоштовні),
0-44-363-01-33 (вартість дзвінків згідно з тарифами операторів)

**Читати — щоб знати,
знати — щоб перемагати**

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81, 04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59

mail: viysko2012@ukr.net
www.viysko.com.ua

